

CZERNY-féle TANNINGENE hajfestőszer

a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan
haj- és szakál- valamint szemöldökfestő, melyek a legegyszerűbb módon, már egyszeri használatnál is egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan, fényes szőke, barna vagy fekete természetes színt, a melylyel megőszülés előtt bírtak a mely sem szappannal való mosásnál, sem a gőzfürdőben meg nem fakul. Ára 2 ft 50 kr.

Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható

Anton J. Czerny ezégnél, Bécs, XVIII. Carl Ludwigstrasse 6 (saját házában). Szétküldés postai utánvétellel. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktár a nagyobb gyógyszertárakban és illatszertárakban. 6967
Vezérképviselet és magyarországi főraktár: Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárán.

A legszebb

élő virágokat, exkivói és egyéb csokrokat, alkalmi koszorúkat, dísznövényeket és virágokat legutányosabban szállít

REINISCH TESTVÉREK

kereskedelmi kertesze, VII. kerület, Gizella-ut 33. szám.

VIRÁGCSARNOKA

Deák-ter, a földalatti villamos vasút kioskjában.

Vidéki megrendelések postafordultával a leggyorsabban eszközöltetnek. 7252

Legelőszerebb sáma kapható

FÖLDVÁRY IMRE

férfi divat és fehérnemű raktárában.

párja

ft 1.50

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7301
Férfi cipők, Jäger-árúk, vadász és sport-cipők és választékban kaphatók.
Árjegyzék bérmentve.

Magasabb nőnevelő-intézet.

A Horváth-féle nőgymnáziumban,

valamint a hozzácsatolt elemi és ipariskolában mult hó 19-én kezdődtek a beiratások az intézet helyiségében. 6874

József-körut 19. szám.

Tessék kísérletet tenni

és meg fog győződni, hogy patkányok és pocogerek kiirtására minden körülmények közt legbiztosabb a László József gyógyszerész által feltalált

patkány pusztító-szer.

Bámulatos hatását és biztos sikerét ezernyi ezer elismerő nyilatkozat bizonyítja.

Ára 1 doboznak 1 ft, 6 doboznak 5 ft használati utasítással. — Kapható:

LÁSZLÓ JÓZSEF gyógyszerésznél
Maros-Ujvár (Erdély), 7391
Budapesti főraktár: Egger-féle gyógyszerárán a "Nádorhoz."

Újdonságok selyemkelmékben

ugymint fehér, fekete és mindenféle más színekben gyári árakon, a valódi és tartósságát való jóllátás mellett, méterenkint 35 krtól 12 ftig portó és vámmentesen házhoz szállítanak. Magánosok számára a legjobb, közvetlen megrendelési forrás. Ezer meg ezer alacsony árat. Mentak franko. Svájcska levélportó kétszeres.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

0051 selymekelme gyárak szövetségének Zűrtök.
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

ŐS BUDAVÁRA.

Uj szeptemberi műsor:

Külön belépő díj nélkül, a nyílt színpadon.
Carmencitta, spanyol táncosnő. Brothers Avello, komikus némajáték. Brothers Forrest, zenebohócok. Kelly W., yongleur. The 3 Wards, akrobata-csoport. Jackley Roston, majomtáncos. Robert angol táncos- és dalszoport. Geer Lőrincz, erőművész. Hilaris és Tordant, francia excentriquek. The Quavers bohócok. Magyar daltársulat. Pontban 7/49-kor a Meesetben fellépte a világhírt Haulon légtornászoknak (a légkirályai). 5 zenekar, fényes díszvilágítás.
Belépő díj: esti 6 óráig 20 kr, azontul 30 kr. Ünnepegy alkalmával este 6-ig 40 kr, azontul 50 kr. A földalatti vasut éjjel 1 óráig közlekedik.

«Megváltó» gyógyszerárán Puj, Erdély Hunyadmegye.

Ha szereti gyermekét,

használja a kitűnőnek elismert

Kárpáti

egészségi gyermek-lápkávet.

Kapható a legtöbb gyógyszerárán s minden nagyobb kereskedésben.

1 doboz ára 20 krajczár.

Budapesti főraktár: EGGER-féle gyógyszerárán a "Nádorhoz". 7290

39. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 26.

44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 ft. POLITIKAI ÚJONSÁGOK együtt: félévre — 6 ft.

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft. félévre — 4 ft.

Csupán a POLITIKAI ÚJONSÁGOK egész évre 5 ft. félévre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

VILMOS CSÁSZÁR MAGYARORSZÁGON.

TÖRTÉNETI jelentőségűvé vált II. Vilmos német császár magyarországi látogatása. Az első hatalmas fejedelem, kit uralkodónk, mint magyar király fogadott az ország fővárosában. Itt pedig a nagy német birodalom császára az egész nemzetet magával ragadó beszédében ünnepelte a magyarság — Árpád fia — dicső történelmét, nemzeti erényét, fel-

áldozó hűségét, kulturai hivatását, s lángoló hévvel köszöntötte a mi jóságos királyunkat a minden magyar ajkáról utolsó lehelletig hangzó kívánsággal: *éljen a király!* Rágalmakat cáfolt meg ez a beszéd, s a mi igazságunkat hirdette, ékesen és hatalmasan. Büszke örömmel, megnyugvással hallotta az egész nemzet, s Vilmos császár nevét beigtatta történelme egyik fényes lapjára.
A német császár, mint Ausztria-Magyarország

szövetséges, most másodizben jött magyar földre a hadgyakorlatok megsemmisítésére. De ezúttal hosszabb időt szentelt a látogatásnak, mely hogy kiválólag Magyarországot illette, arról a császárnak az utolsó órában mondott világra szóló beszéde tett bizonyosságot. Tatán megfigyelte a szövetséges hadsereget. A békéi vadászaton királyunk társaságában a személyes barátság bizalmasságát növelte. Budapest a magyar közművelődés intézeteit

Gróf Hahnke. Gróf Paar. Izabella főhercegnő. Gróf Wolkenstein. Chotek grófja. Főherceg. II. Vilmos császár. Ferencz József király. Stralsky fényképe.

II. VILMOS CSÁSZÁR ÉS FERENCZ JÓZSEF KIRÁLY BÉLLYÉN. — Stralsky fényképe.

PALAIS ROYAL

a fő- és székváros legnagyobb áruháza

ORLAI SÁNDOR, perzsa császári, spanyol királyi udvari szállító

BUDAPEST, KORONAHERCZEG-UTCZA 8. HARIS-BAZÁR.

Gyémánttutáztatú ékszerek, valódi arany és ezüsfoglalatban fülbevalók, gyűrűk, melltűk, gyöngyök stb. tizévi jóállás mellett.

Chinai ezüstárak

30 évi jóállás mellett.

Vajtarkók, csukortarkók, kenyérkosarak 1.50, 2—2.50, 5.— ft és feljebb. — Gyümölcstálak, kenyérkosarak 3 ft-től 7.50, 15 ft és feljebb. Evőkészletek párja 1.50, 2.50, 3.75. — Evőkészletek, egészen komplett kivitelben 12.—, 20.—, 30.—, 42.— forint és feljebb. Gyertyatartók párja 4.—, 5.—, 6.— és feljebb. Cognac-készletek 2.—, 3.—, 5.— és feljebb.

Valódi
párisi legyezők

Gáz, selyemesipke, marabu és structoll drbja — 50 — 75, 1.—, 1.25, 1.50—500 frtig.
Valódi ezüst fogantyus botok 3.50, 5.—, 7.50 ft és feljebb.
Valódi svájci zsebórák 3.—, 4.50, 6.50 ft és feljebb.
Színházi látszóvek 2.—, 2.75, 3.50, 5.— ft és feljebb.

Finom bórdíszmű árak, u. m. szivar- és levéltárczák czimerrel vagy monogrammal stb. stb. czélszerű nászajándékok.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

7323

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Már régi idő óta a nyírfa leve mindenütt mint szépitő szer használatban van és a modern vegyészeti hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmetikus készítmények sem voltak képesek a bevált nyírfaolajadékokat elnyomni; a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott szépitő-szerrel van szó. 6889

Dr. Lengiel Frigyes-féle nyírfaolajzsalm,

ajánlva Dr. med. Raspi tanár által a bécsi egyetemen procurator és Fyefino tanár által Londonban kizárólag tiszt. nyírfaolajadékból áll, mely csak egy saját, 30 év óta gyakorolt vegyi átalakítás folytán vált használhatóvá. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámszálait lassankint lehántja és ez által az alsó tisztított bőrt fiatal színben és üdőségben jó napvilágra, megújított mindennemű károsítást, nyírfaolajadékokat, szappant, színt, stb., simítja a ráncos bőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen és az arcbőrnek üde egészséges színt kölcsönöz. Egy korsó ára használati utasítással együtt ft 1.50. — Figyeljünk a névre Dr. Lengiel Frigyes. Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárán király-utca 12. szám.

Minden nő, ki elegancziára és csínre valamit ad, ruha-aljának beszegésére kizárólag 'Ideal' szabadalmazott bárony sujtást használ. Kapható a monarchia minden szabókélléküzletében. 7308

Párisban aranyéremmel és díszlevelel kitüntetve.

Iren crem. Teljesen ártalmatlan s a legjobb szépitő szer, mely az arcbőrnek bárony finomságot és üdőséget kölcsönöz, pár nap alatt elhárít mindenféle bőrkárosítást u. m. bőrkárt, májfoltot, szepit, pattanást stb. az ajkak természetes üdőségének fentartására különösen ajánlható; azonnal fejezve el s így nappal is használható. Ára: Kis tégelynek 50 kr. — Nagy tégelynek 1 ft.
Iren arczpor. A legjobb 'Arcpor' az arcbőrnek frisséget, szépséget és a legfinomabb fehér színt kölcsönzi, azt simán és szárazon tartja. Háromféle színben kapható, u. m.: fehér, crème és rózsaszínben. Egy doboz ára 50 kr.
Iren szappan. Illatos növényekből készült legfinomabb piperezappan. Kifinomott tisztít és élénkíti a bőrt. Egy darab ára 40 kr.
Iren szárviz. Üdítőleg hat a fohusra s megelzi a fogakat megfázásoktól eredő s mas fájdalom ellen. Egy üveg ára 35 kr.
Iren fogpor. A legjobb és legártalmatlanabb fogtisztító szer, mindennapi használat után a fogak épek maradnak és vakító fehérek lesznek. Egy doboz ára 50 kr.
Iren haj- és szakálnövesztő. Legjobb és legbiztosabb szer a haj- és szakálnövesztésére. Egy adag 2 ft.
Kapható egyedüli készítőnél:

HEISZLER FERENCZ gyógyszerésznél
ZENTÁN. 7304 Alapított 1820.

Fesztay társaság körkép palotájában

Városliget 7173

Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem

óriási körkép. Látható.

reggel 9 órától esti 8 óráig.

Az esti órákban villanyvilágításnál.

Belépő díj 50 kr.

Gyermekek 30 krajczár.

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkifinomott, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és szírmennyest készítmény a 7163

Margit Crème.

Rövid idő alatt szünteti szepit, májfoltot, pattanást, bőrkárt (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üde békés arcszínt kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit bőlgör 60 kr., 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahn pasta) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerárán, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.

Főraktár: Török József gyógyszerárán, Budapest Király-utca 12.

PARFÜMERIE LOHSE

Edelveilchen

a legpompásabb ibolyaillat, hasonló a frissen leszakasztott ibolyához: illatszert — szappan — arczpor — pipere-viz 7068
brillantine — illatpárnák.

Gustav Lohse, BERLIN W. kir. udvari szállító.

Kapható valamennyi illatszertárban, díszműár, gyógyszerészet- és gyógyszerárán, valamint minden fodrászüzletben Ausztria-Magyarországon.

II. VILMOS CSÁSZÁR ÉS KIRÁLYUNK.

A HADOSZTÁLYPARANCSNOK KIADJA RENDELETET.

A TATAI HADGYAKORLATOKRÓL — Klösz György fényképei után.

kereste föl, s leplezetlenül, lelkesült szavakban fejezte ki benyomását.

Szeptember 12-ikén érkezett Vilmos császár *Tatára*, a hadgyakorlatokra. Komárommegye e kies városának fényesebb napjai nem voltak még, s alkalmasint nem egyhamar lesznek. Két uralkodó, négy főherceg, egész sereg kitünőség, tábornok lakhelye lett. A külföldi katonai előkelőségek közé tartozott Obrucsev, az orosz vezérkar főnöke is. Alig lehetne alkalmasabb helyet találni Magyarországon fejedelmek elszállásolására, mint a tatai grófok, az Esterházyak kastélyát, paradicsomi környezetében, a főlés- ges tavakkal, a nagyszert angol-parkkal. Harmadik uralkodónak, a szász királynak is lakást rendeztek itt, de időközben az ő látogatása elmaradt.

A felségek minden reggel 7 órakor indultak Tatáról a hadgyakorlatok színhelyére. Velök mentek József, Rajner és Jenő főherczégek. Frigyes főherczeg, ki az egyik hadtest parancsnoka volt, a tábor közvetlen közelében ütötte föl hadiszállását. A környékből és Tatáról szekereken, kocsikon ment ki naponként a kíváncsiak egész raja, látni a hadjáratot. Nagy és zajos élet uralkodott egész Tata környékén. A budapesti és pozsonyi hadtestek döntő mérkőzésének színhelye itt volt.

Délután, mikor a pihenő órák bekövetkeztek, akkor élénkült meg Tata, hol a tábornokok, a tisztikar, a felségek kísérei, az udvari személyzet lakását rendezték be. Az udvari életet magát az ódon bástyák öveztek. A királyi ebédekre néhai Albrecht főherczegnék úgynevezett csutozói sátra alatt terítették. A tábornoki kar és a kíséret ebédlőjeül a szép lovardát alakították át. Vilmos császár a délutáni órákat rendszeren vadászattal töltötte el. Épen megérkezése napján,

szeptember 12-ikén az angol-parkban a komárommegyei árvízkarosultak javára jótékony bazárt rendeztek. Délután 2 órakor a király is megjelent itt.

A tatai királynapokra készített díszítések közt eredetiségével nagyon kivált az a sátor, melyet a magyar állami vasutak igazgatósága készítettett, s az indóháznál állított föl. Ennél fogadták királyunkat, itt várta ő felsége a német császárt s itt szorítottak kezét, mikor külön-külön vonatokon Bélyére utaztak. A magyar motívumokkal kivarrt sátor külsejét már múlt héten bemutattuk. Belsejében is minden magyaros stílus volt, az asztal, a pamlag, a székek. A sátor belsejének egy részét tünteti föl egyik mai képünk, a királyné szobrával együtt.

A hadgyakorlatokról szeptember 15-ikén délután utazott el a két uralkodó *Baranyába*. Királyunk vonata egy rövid félórával előbb ment, s vele Frigyes főherczeg, ki mint a bélyei uradalom tulajdonosa, a házigazda volt. Ő felsége *Mohácsra* a vártá be Vilmos császárt, hová szept. 16-ikán hajnalban érkeztek meg. Innen a „Sophie” gőzhajóval a Dunán folytatták utjukat a világ egyik legpompásabb vadászterületére, a szigeti erdőszélig, mely egy tagban meghaladja a 8000 holdat. Királyunknak a kőriserdei vadászlatot, a német császárnak a karapancsai főerdészi lakot rendezték be. Vadászatok után a fejedelmek a *kőriserdei* vadászlatnál szoktak találkozni. Itt fogadta *Isabella* főherczegnő is, mint háziasszony, vendégeit. Ennek a vadászlatnak verandáján összegyűlt fejedelmi társaság maga óhajtott, hogy emlékül lefényképez- zék. Ott van a képen vadászruhában a két uralkodó, *Isabella* főherczegnő, *Frigyes* főherczeg; hátul gr. *Paar* hadsegéd, gr. *Wolkenstein* királyunk kíséretéből, *Chotek* grófnő, *Isabella*

főherczegnő főudvarmesternője, és gr. *Hahnke* a német császár kabinetirodájának főnöke.

A vadászatokra az idő nem volt a legkedvezőbb, de annál inkább a vadászszerecsence. Különösen Vilmos császár lőtt gyönyörű szarvasokat. Hajnali szürkületnél kezdtek rendszeren a cserkészést. *Királyunk* szept. 18-ikán hagyta abba a vadászatot és este Mohácsra Budapestre indult; Vilmos császár egy nappal tovább maradt, 19-ikén este 9 órakor érkezett Mohácsra, s külön vonaton utazott Budapestre, hová 20-ikán reggel 10 órakor érkezett.

Budapest igaz örömmel várta Vilmos császár látogatását. A legelső hírtől kezdve fölismerte annak jelentőségét, ha a magyar király itt fogadja hatalmas vendégét, Magyarország fővárosában. Ezért a városi hatóság külsőleg is nyilvánítani kívánta a tiszteletet. A nagy útvonalak díszítéséről a hatóság gondoskodott, de készséggel segítette a lakosság is a házak fölékesítésében. A lobogók ezrei lengtek, föl-váltva magyar nemzeti, Budapest-városi, német-birodalmi és porosz. A magyar czimerek mellett is csak Budapest főváros és a porosz sas volt látható. A már nagyon szokásossá vált diadalkapukat egészen elhagyták, három helyen azonban egyéb díszítéseket alkalmaztak. Igen csinos volt ezek közt a Kerepesi-út bejáratánál a kettős diadaloszlop, három emeletnyi magasságban, aranyos oszlopfelekkel: a felső párkány tetején egyik oldalon turul madár, karmai közt kivont karddal; a másik oldalon koronás sas; a talapzat párkányán egy-egy szárnyas angyal koszorút nyújtva. A budai részen, az Albrecht-út torkolatánál két obeliszk emelkedett, dúsan föl-zászlózáva, az obeliszk első oldalán féldomborművű alakokkal s a felségek arcképével. A Ferencz-József-téren is rögtönöztek egy koszorut nyújtó óriás Hungária-szobrot.

Vilmos császár budapesti fogadtatása őszinte, meleg és ünnepélyes volt, s óriási néptömeg jelent meg a főváros utcáin üdvözlésére. Ha a városban tett látogatásokat a császár, mindenütt megtalálta azt a félreismerhetetlen lelkesedést, mely a kedves vendéget szakadatlanul kísérte. Vilmos császárt a pályaudvaron királyunk fogadta. A két uralkodó a fejedelmek szokásos udvariassága szerint egymás egyenruhájában jelent meg: *királyunk* porosz ezredének sisakos uniformisában, Vilmos császár pedig magyar huszár-ezredének skarlát piros tábornoki öltözetében, fehér mentében, kőcsagos kucsmával. A deli termetű, egészséges arczú, felfűtött bajszú fiatal császáron nyugodott minden tekintet. Feltűnt József főherczeg, ki az ünnepélyes fogadásra szintén megvált megszokott huszár egyenruhájától és porosz uhlánus ezredének öltözetében jelent meg. Vele volt fia, József Ágost főherczeg is. Eljöttek Vilmos császár fogadására *Ferencz Ferdinánd* és *Ottó* főherczégek is.

A bevonuláskor királyunk és vendége együtt ültek a négyfogatú udvari hintóban, mely mérsékelt gyorsasággal haladt el az óriási tömeg alkotta sorok közt. A nagyobb dísz kedvéért az útvonal egyik oldalán katonaság volt fölállítva, s a tüzéség is kivonult, egy-egy tágas ponton vagy utczatorkolatban helyezkedvén el az ágyúkkal és szerkocsikkal. Az a jelenet, melyet a bevonulásról készített egyik képünk fel- tüntet, mindjárt a központi indóház előtti tért mutatja, a hol a keresztező utcák egyik torkolatában a tüzekek, a másikkban a tűzoltók álltak föl.

Nem sokkal a megérkezés után, Vilmos császár már megkezdte látogatásait. *Királyunk* társaságában indult első körútjára. A budavári Mátyás-templom megtekintésével kezdte, a hol

Vasary herczegprimás, *Bogisich* prépost-plebános és czimzetes püspök fogadták.

A Mátyás-templom megtekintése után a felségek a pesti oldalra hajtottak át, s a földalatti villamos vasuton mentek ki a városligetbe, s ott a múlt évi kiállítás történelmi csarnokában elrendezett gazdasági múzeum gyűjteményeit nézték sorra.

Másnap, szeptember hó 21-ikén délelőtt Vilmos császár egyedül folytatta körútját, látogatását a városligeti *Park-klubnál* kezdvén, melynek fényes és izléses berendezése nagyon tetszett neki. A főúri társaságban félórát töltött, s távozása után kezét csókolt a háziasszonyok gyanánt szereplő gr. *Szapáry* Gézának és b. *Dániel* Ernőnének, a kereskedelmi miniszter nejének. Majd az Andrássy-ut egyik villájában tett rövid látogatást gr. *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagynál, aztán a *központi vásárcsarnokba* sietett, hol a városi hatóság fogadta, s hol a kofák is teljes díszben fogadták a ritka vendéget. Az *iparművészeti múzeum* és a *nemzeti múzeum* meglátogatása következett ezután.

Délben a császár rövid ideig pihent, délután 2 órakor királyunkkal együtt megnézte az új országházat, a vele szomszédos *igazságügyi palotát*. Ezzel végződtek a látogatások. Délután 5 órakor kezdődött az *udvari ebéd*, melyen az uralkodók felkészöntötték egymást, s melyen Vilmos császár oly meggyőző hévvel adott kifejezést a fogadtatás fölötti elragadtatásának és a magyar nemzet iránti nagyrabecsülésének.

Még az *operaszínház* díszelőadásának meglátogatása volt hátra. Az egész várost ragyogón kivilágították, s óriás tömegek ujongása közt hajtottak a felségek a színházba. A roppant tömeg ott várt aztán a vasúthoz vezető útvonalon, s határt alig ismerő lelkesedéssel vett búcsút tőle.

II. Vilmos császár itt időzése alatt egyre fokozódott iránta a rokonszenv. Látogatásai közben, a szept. 20-iki estélen sokakkal érintkezett, s mind határozottabban domborodott ki az uralkodó egyénisége, eleven, eredeti észjárása, nagy műveltsége, történeti érzéke, sokoldalú ismerete.

Nagy hatást tett gr. *Andrássy* Tivadar kintüntetése a porosz koronarend nagykeresztjével. Mindjárt a császár megérkezése után megjelent a grófnál a német birodalom budapesti főkonzula, *Ratibor* herczeg s uralkodója nevében átadta neki az előkelő rendjelt, mint hálás megemlékezést az Ausztria-Magyarország és Németország közti szövetség egyik megeremtőjére. A gróf édes atyja, néhai gr. *Andrássy* Gyula emlékeztetének e győngéd és fejedelmi módon történt elismerése mellé csatlakozott egy másik magyar államférfi kintüntetése is, a melynek szintén mély értelme van. Berlini nagykövetség, *Szögyényi* *Marich* László egyik legnagyobb porosz rendjelt kapta, a fekete sasrend nagykeresztjét. A nagykövetet, ki Vilmos császárnak egyik legbizalmasabb embere, s kinek részt tulajdonítanak a császár magyarországi látogatásának létrehozásában, a császár, a mint megérkezett, sietve hivatta magához, és saját kezével tűzte föl mellére a rendjelt.

A muzeumok megtekintésekor Vilmos császár folyton kérdézősködött s mindenkit meglepett alapos műtörténelmi és történelmi ismeretével. Az egyes tárgyakat rögtön fölismerte, hogy mely időből és honnan valók. Az *iparművészeti múzeumban*, melynek hivatása a nemzeti ipar fejlesztése, a császárt a magyar tárgyak érdekelték legjobban. Távozása előtt a császár a berlini hasonló múzeumról emléke-

Klösz György fényképe után.

A TATAI HADGYAKORLATOKRÓL. — MEGÉRKEZÉS A HADGYAKORLATRA.

VISSZHANG.

II. VILMOS KÖSZÖNTŐJÉRE.

Igen Felség! Vendégeit
A magyar így fogadja:
A mi virág a kertjében,
A mi érzés a lelkében,
Mind letépi s od'adja.

Igen Felség! A magyar nép
Hón szereti a hazát:
Hideg vasa, meleg vére,
Védi, óvja ezer éve
Szabadságát, igazát!

Igen Felség! Büszkén halljuk
Zrinyi Miklóst, Szigetét:
Hisz annyszor hullott vére,
Hol a kereszt védelmére
Elöl e nép sietett!

Igen Felség! Álom volt az,
Káprázatos, csudaszép:
Mikor — egygyé forrva lelke —
Ezredévtől ünnepelte
Királyával ez a nép...

Igen Felség! Hol sikra száll
Ész, erő és akarat:
Művelt népek versenyébe
Már ez a nép, Árpád népe,
Háttra többé nem marad.

Igen Felség! A jövőbe
Tudjuk, látjuk, mi az út:
Már az első közt tolongunk,
Már keleten új Botondunk
Áttörte a Vaskaput!

Igen Felség! Ma is úgy van:
Kit a magyar megszeret,
Azé vére, azé élte —
S a szívébe, a lelkébe
Te beirtad nevedet!

Lampérth Géza.

RÉGI UDVARI VADÁSZATOK.

Csattog az erdők sűrűje, csörtető vad lábnyomát nyeli el a hulló avar, — királyi vadászok lesik megint az üldözött nemes állat bujkálását a tölgyek útvesztőiben. Edző férfias sport régi szép napjai elevenednek fel a vig hajsza és izgalom megújult képeiben, mely a mohácsi rengeteg évszázados csöndjét veri föl, hol fejedelmi ősök hatalmas utódai áldoznak a vadászat gyönyöreinek.

Vilmos császár.

Ő FELSÉGE A KIRÁLY ELŐTERJESZTÉST VESZ ÁT.

AZ URALKODÓK NÉZIK A LOVASSÁG ROHAMÁT.

JÓZSEF FŐHERCEG RAJNER FŐHERCEGGEL BESZÉL.

KÜLFÖLDI VEZÉRKARI TISZTEK.

A TATAI HADGYAKORLATOKRÓL. — Klöcs György fényképe után.

Magyarország Európa vadaskertje volt századokon át, s a hirtelen nem csökkent ma sem. De a régi vadászati szokások természetesen nagyon megváltoztak és sok tekintetben helyet adtak már a fegyver, a közlekedés, a megváltozott életmód átalakulásainak.

Lotharingi Ferenc és Mária Terézia idejében még szokásos volt olykor a középkorban oly kedvelt solymászás is, rendszeresen tavasszal és ősszel, reggeli órákban. A fő solymásmester akkor St. Julien gróf volt s alatta egy sereg vadász sólyommal és kutyákkal. A császár nagyon szerette ezeket a hajnali szórakozásokat a friss zöld réten; örült, mikor a sólyom a magasba röppent, karmaival megragadta áldozatát s azután lecsapott, mire a kutyák vetették magukat a martalékra s azt gazdájuk lábai elé tették. Ősszel darvakra is tartottak vadászatot, melynek befejezte után az összes solymászok hurrah kiáltások közt vonultak el, megfújták a kürtöket s kifejezték köszönetüket. Szokás volt ilyenkor a solymászoknak ajándékot osztogatni, így pl. 1753-ban a császár 200 aranyat osztott ki köztük.

A már említett St. Julien fővadásmester második házassága után a magyar arisztokráciával is atyafiságban állott, neje Serényi grófnő volt, kinek halála után egy Zierotin grófnőt vett ismét nőül, nem sokára azonban ezt is elvesztette gombamérgezés következtében. St. Julien gróf valódi művészetet tudott kifejteni azoknak a mulatságoknak rendezésében, melyeknek központját a császári udvar képezte, mulatni vágyó, de a császárnő szigorú fegyelmé alatt álló tagjaival.

Egy alkalommal a szász-hildburghauseni herceg fogadta schlosshofi kastélyában, a magyar határon a fényes udvari vadásztársaságot. A March folyó tulsó partján kilencz boltozaton nyugvó két emeletes alkotmányt emeltetett a herceg, míg a két parton és a folyó közepén lombokkal, zászlókkal díszített s egy hid által összekötött lö-állások voltak. Kis hajók lepték el a folyót; ő felségeik számára pompásan fölékített díshajót rendeztek be a Bucen-toro mintájára, mely őket az első lö-állomásra vezette. Vadászok és hajtók aztán nagy számú szarvast és más vadat hajtottak fel a csalitból le a hegyen a folyó felé. Ő felségeik azonban az első és második hajtást, körülbelül 600 vadat szabadon eresztettek. Csak az apró vadra engedték meg a vadászatot, mely végre 1000 nyulat, 136 rókat, 60 vaddisznót hajtottak fel, s ezekből többet ejtettek el a főhercegek és udvari urak.

AZ URALKODÓK NÉZIK A CSAPATOK ELŐNYOMULÁSÁT.

PIHENŐ. (VILMOS CSÁSZÁR LOVÁT GONDOZZA)

A DANDÁRPARANCSNOKOK ÁTVESZIK Ő FELSÉGE PARANCsÁT.

NÉMET VEZÉRKARI TISZTEK MEGTEKINTIK AZ ÚJ ISMÉTLŐÁGYÚT.

A TATAI HADGYAKORLATOKRÓL. — Klöcs György fényképe után.

Este színi előadás volt. Metastasio operája, „Es Cinesi” került színre Gluck zenéjével a nyílt háttérű színházban, mely a távolban a pozsonyi hegyeket mutatta. A díszítés khinai stílusban volt tartva, a világítás ragyogó. Előadás után a tükrök és csillárok által tündérelig világított Schlosshofban tánc és vacsora következett.

Másnap korán a vendégek a szőlőkbe rándultak nyúl- és fogolyvadászatra. Délután vízi carroussel folytatta az ünnepélyek sorozatát. Köröskörül zöld lombfűvek állottak a nézők számára. Egy emelvényen voltak elhelyezve a zenészek, körülöttük sziklakúpokra láncolt baglyok, medvék, farkasok, melyek a zenével együtt irtóztató lármát csaptak. A carroussel nyolcz hajónak versenyküzdelméből állt, két quadrille-ben s tele harlekinokkal, pierotokkal s polchinelleknek öltözött lovagokkal és evezőskövekkel. A mint a sziklakúpok előtt elhajóztak, a foglyok, fácskák egyszerre fölrepültek, a rókok és nyulak a vízbe ugráltak. A quadrillok aztán egymáshoz közeledtek s vízet fecskendve harcoltak egymással. Végül egy kerttel és különféle allegóriákkal fölcizomázott s hajóktól kísért sziget úszott a kéjlakig, a honnan ő felségeik szemléltek a ritka látványosságot. Néhány kertész lépett a felségek elé és meghívta őket a kert megtekintésére, míg a halásznőknek s halásznőknél öltözött fiúk és lányok halászatra hívták a magas személyeket, majd frissítőket s gyümölcsöket hordoztak körül.

Pálffy is volt Pozsony mellett gyönyörűen épült kis vadászkastélya, hová Mária Terézia szintén gyakorta ellátogatott. Míg ha Ferenc császárnak zerge-vadászatra volt kedve, akkor a regényes Tirolt kereste fel, s Leobenben egy alkalommal, Breuner gróf meghívására két fiával és Auersperggel együtt egy napon 60 zergét terített le. Ezekre a fáradságosabb kirándulásokra azonban a hölgyek rendszeren már hintókon vitették magukat. Általában az udvari urak közül sem versenyezhetett senki a farsztó lovaglásban és vadászatokban Mária Terézia férjével. A laxenburgi mindennapos cserkészeten kívül nagyobb vadászatokat terjedelmes holicai uradalmában rendezett, Alsó-Ausztriában pedig, Eckertsauban, mely birtokot Kinsky Józseftől vásárolt a császár, s egészen vadászkastélynak rendezett be. Évről-évre a Hubertus-napi ünnepélyességek fejezték be a vadászati évszámot, melynek utolsó programmpontja a stammerndorfi hajtóvadászat volt.

Szüreti mulatságok, cselbalövések, tréfás jelenetek is tartoztak nem egyszer ezek a feje-

Klász György fényképe után.

A TATAI VASÚTI ÁLLOMÁSON FÖLÁLLTOTT DÍSZÁTOR BELSEJE.

delmi vadászokat, különösen Laxenburgban, hol külön kötelező udvari viselet volt előírva, mely a férfiaknál vörös frakkból, arannyal himzett felső kabátból s szintén arannyal szegélyezett zöld mellényből állott. Viszont a hölgyek nehéz, selyem puffos, guirlandokkal körülaggatott toilette-ekben jelentek meg, selyem cipőkben, kendőzött arccal s magas, hajporos frizurákkal. Maga Mária Terézia izléses ezüst brokát ruhában, gyémántokkal teleszórt kék selyem derékban s rizsponnal behintett hajzata közül kivillanó gyémánt csillagokkal. De legjobban kedvelte a gyöngyöt, melyből Európa egy asszonya sem birt oly nagy és értékes választékát, mint ő. Gyöngyöket viselt karcsattján, hajában, fejkötőjén s nyakában, huszonötöt egy zsinórra fűzve.

Ilyen fényes és derült öltözképekben vonult ki a laxenburgi társaság 1758 október 22-ikén is a St. Julien gróf által rendezett szüretre, összesen 15 pár, köztük a császár és császárné s három legidősebb gyermekök. A puttonyok, melyeket a magas uraságok és hölgyek csepegteltek hátukon, a legszebben voltak díszítve és saját finom ujjakkal szedték bejelők a legkitünőbb fokföldi és más szőlőfajokat s vitték a taposó zsákhöz. Mások Lotharingi Ferencz gyalog, zenekísérettel ment vendégei elé Hetzendorffig s a hetzendorfi társaság dudával jött vele szemközt. A fiatal de Ligne hercegnőnek volt öltöztve s St. Julien vezette karon. Ugy volt megállapítva, hogy Batthyányi vezérlete alatt magyar lovasok rabolják el a hölgyet, kibén Thierheimot sejtették; de St. Julien emberei visszautították a támadókat.

Majd éjjeli cselbalövések következtek, oly szerkezettel, hogy minden centrumlövésre egy rakéta roppant a magasba. Mások sorsjátékát élénkítette a fesztelen falusi mulatságokat s egy ilyen alkalommal Mária Teréziának két arany szívvél ellátott antik zománcz szelencze jutott nyereménytárgyul, aztán veje, Albert szász herceg tollrajzaival díszített burnót-tartó, míg a császár kicsiny, szék formájú arany tolltartót nyert, József császár neje gyöngy karpereczet, Mária Anna főhercegnő ametiszt fülöngyöket, Mária főhercegnő török elefántesont-legyezőt, Albert herceg briliánt inggombokat s arany fogpiszkáló-tokot, Pálffy grófnő illatszertartót, Pálffy gróf zománczozott arany írónt, Batthyány hercegnő burnószelenczét, stb.

Apró eseményeit tették ilyesmi az udvar falusi örömeinek s fűszereztek a vadászat napi fáradsalmait, mit a Habsburgok minden időben szenvedélyes előszeretettel űztek. Csak II. József komoly és rideg szelleme száműzte egy időre a vidám hallalok zenéjét az udvari élet időtöltéséi sorából, míg I. Ferencz Józsefben aztán újra feltámadt az első lotharingi uralkodó vadászat kedvelése.

—r.

UTCZAI CSILLAGÁSZAT.

Uteza közepén egy teleszkóp ávegje

Rá van szegezve a csillagos egekre,
Kiki rajt' elnézhet mér föld milliokra,
S olesó mód rándulhat égi régiókba.

Inas, diák, polgár szemmeresztve bámul,
Szinte elszédül is a csodás látványtul.
Lát sok égi testet szerfölött nagyítva,
S föltárl előtte napok, bolygók titka.

Megérti, hogy holdunk egy hegy-völgyes ország,
Marsot általszelik művészi csatornák,
Ragyogó Vénuson csak sivatag táj van,
Jupiter még forrong zürös ősmocsárban.

Megérti, hogy millió nap nyüzsg az égbolton,
Csillagtábor rajzik az apró ködfolton,
— S érti ám, hogy mindez anyag, gyarló, véges, —
Napnak úgy, mint földnek nincs köze az éghöz.

Elmerengok olykor e szép tudományon, —
A táveső gyönyörét bíz' még sem kívánom! —
Elhiszem, mit tanít, vallom is eszemmel,
De legyen babona, — a szívemnek nem kell.

Beérem én azzal, mit pusztá szem nézhet,
Mindig egy a látvány, egy is az igazat.
Élettel, világgal akárhogy betetem,
Ezt lássam! — s föllendül bús kimerült lelkem.

Libeg, lobog, csillog utcák sok lámpája,
S égbe a kilátást vonja ködhomályba,
Fáradt szemem mégis a magasba téved,
S fölfedezhet egy-egy kigyult csillagképet,

Nem ejt meg a lámpák gáza és villamja,
Mely a város sarát színezi annyira, —
Nem vakít szalonok kiszűremű fénye,
Hol hiú csillámnak hódol ifja, véne.

Óh de ha felnézek a csillagos boltra,
Enyészik a környék minden szennyeje, foltja,
S maga a gözében hivalgó nagy város
Im egyszerre győztes tiszta fényt sugároz.

Utcán nem bánt többé semmi idegenség,
A nagy palotákön diadalmas fenség,
S úgy tetszik, közöttük királyi teremben
Búske öntudattal lehet végigmennem.

Érzem, csillagfényből nem önzés világít,
Mely ott fenn is vívna érdekes bőszt, —
De e fény sugallja a dicső küzdelmet,
Mely már itt lenni is szebb világba emelhet.

Nem, nem látom, hogy az ég is ónos börtön;
Látom, hogy van összhang, szeretet a földön,
Lefoszlik lelkemről az a meddő bánat,
Mely a mult árnyából folyton rája támad.

Messze tévedtem bár, csillagok fölfelenek,
Magányos kételyre biztatón felelenek,
Éltem nappalát hajh, boruban megfutva,
Enyhe fényt hintnek a jövő éji utra.

Csillagom, csillagom bárha alig látszol,
Szívemnek közel hoz a mérhetlen távol.
Kutató lencsével bizony békén hagytlak,
Maradj csak virasztó kedves kis csillagomnak.

Mezei Ernő.

LEVÉL A KAUKÁZUSBÓL.

Batum, 1897 augusztus.

Ide s tova egy hónapja, hogy borús időben, borús hangulattal búcsút vettem szép hazámtól, melynek pártját minél többet járok, annál kevésbbé találom. Egy nagy országba indultam, melynek földjét személyes tapasztalásból még nem volt alkalmam megismerni, melynek nyelve, írása, vasútja, társadalmi állapota, kormányzata annyira más, mint a miénk, mint a nyugot-európai országoké.

Azóta folytonosan utazva vasúton, kocsin, lóháton, gyalog, megismertem valamennyire nemcsak Oroszország, hanem az egész föld egyik legérdekesebb, legváltozatosabb vidékét, a Kaukázust. Mielőtt búcsút vennék ettől a tarka világtól, ettől az eleven műzeumtól, egy kis pihenőt tartok a Fekete-tenger keleti partján, a Kis-Kaukázus nyugati végén és kedves ismerőseimnek tett ígéreteket beváltandó, érdekesebbnél érdekesebb élményeim tömkelegéből óhajtanék valamit vázolni, a mi fogalmat ad az itteni viszonyokról.

Csak hogy ez a választás valóban igen nehéz. Nem tudom, vajjon a Nagy-Kaukázus lánczán Vladikavkából Tiflisbe, a gyönyörű gruziai hadi úton át tett kirándulásomat és az orosz postaközlekedés kényelmes berendezését irjam-e le, vagy pedig a Káspi-tenger nyugati partjára, Bakuba, a világ egyik legnevezetesebb petroleum vidékének megismerése céljából tett utamat eseteljem, megemlékezvén ez alkalomból arról a kinos állapotról, melybe 40 C° meleg időben egész napon át vasúton ülve jut az ember és arról a kietlen, poros, forró sivatagról, a mely rétegeiben a legjobban jövedelmező ipari cikket, a petroleumot tartalmazza és az által egy nagy embertömeget magához vonz és egészen sajátos életmódot létesít.

Minden esetre sokkal kedvesebb ennél a nagyon érdekes, de sivár képnél Transkaukázia nyugati felében a régi Georgia földjén, gyönyörű hegyes, völgyes, erdős, subtropikus növényzettel borított vidéken tett utam. Kutaiszból Tetuliba a közén előfordulásának megismerése céljából tett kirándulásom valóban a legháladatosabb tárgyul kínálkozik, mert a vidék egy mosolygó, virágos, de rendkívül hegyes kis ország, az ide vezető vasút a legkülönösebb a maga nemében, a mit valaha láttam, a mely mindenütt mély bevágás, magas feltöltés mérőföldre terjedő kanyarulatokból áll, a nép pedig a legbarátságosabbak, vendégszeretőbbek és a legszebbek egyike az egész föld kerékén. Csak hogy a mellett Borzsomról, Oroszország egyik legszebb fürdőjéről is meg kellene emlékeznem, mert itt van legkedvezőbb alkalom ezen rengeteg birodalom különböző népeinek összehasonlított tanulmányozására, és erre nem elég a jelenleg rendelkezésemre álló idő és tér.

Visszatérek tehát kaukázusi tartózkodásom első emlékeire, a melyek a nagy lánczolat északkeleti oldalára, Seratobja tett kirándulásomhoz fűződnek. Seratobja melyen bent fekszik a Kaukázus erdős lánczolatában, egy régi hosszanti völgynek a mentén, ott, a hol azt egy fiatalabb származású, hasadékszerű, sok helyütt több száz méter magas sziklafalal határolt völgy, a Scentü-Argun völgye metszi keresztül. Mint hogy a vidék harcias, csecsen nemzetiségű népe épenséggel nincs meggyugodva az orosz uralomban, úgy hogy a közelben fekvő Grozny orosz városkában ugyancsak tartanak a csecsenek betörésétől: egy kozák ezred állomásozik itt. Ennek lehet tulajdonítani, hogy elég jó karban lévő katonai út vezet idáig, a szik völgy mentén, sok helyütt szédítő magasságban a folyó felett a sziklába vágva, gyors kanyarulatokkal. Sokszor borzadva várja az ember, hogy az egymás mellé fogott négy ló közül a folyó felé eső szélő, a mely félve szorítja három társát a szűk

Klász György fényképe után.

A TATAI HADGYAKORLATOKRÓL. — A MARSAL-TÁBLA A LOVARDÁBAN.

úton a hegy felé, egy eltévesztett lépéssel a mélységbe zuhan, és magával rántja az egész fogatot. De látva társaim közönyét, én is leküzdöttem első felindulásomat és nem törődtem a látszólagos veszéllyel.

Egyébként most sem tudom, vajjon ezen nyugalom abban megkereszt-e, hogy a lovak jól ismerik ez utat, tehát baj nem fordulhat elő, vagy talán abban, mit csak később hallottam, hogy itt az emberélet nagyon olesó, mert 3 rubelért mindig vehetünk egy koponyát, csak akkor kell duplán fizetni, ha egy meghatározott koponyára van szükség.

Kissé tulozott talán e mondás, mely egészen közönséges e vidéken, de minden esetre nagyon jellemző és egy cseppet sem csodálkozunk rajta, ha a kérihetetlen vérborsó áldozatairól hallunk beszélni, melynek annyi sok emberi élet esik martalékaul még most is.

Seratobja környékén kint (bűdőkővet) bányász-nak újabb és különféle érczek is előfordulnak. Ezek megismerésére tettem kirándulást Groznyból először egy kedves angol fiatalember társaságában, kinek atyja 25 év óta oroszországi bányáknak mérnöke és igazgatója, a ki ennek következtében Szent-Péterváron végezi iskoláit, de azért jellegéből nem enged egy hajszálat sem.

Grozny város határában nagy reményekre jogosító petroleum tartalmú rétegek vannak, melynek kiaknázására több gazdag külföldi és oroszországi társaság megindította az előkészületeket. Egy pár furásból óriási mennyiségű petroleumot kaptak, minek következtében kezdenek szaporodni azok a sajátos, magas kéményalakú fűzőházak, melyekből Bakuban majdnem 3000-et láthatunk egy csomóban.

Egy fiatal, e vidékről való, kozák származású bányamérnökkel, a Kaukázus egyik legtehetségesebb orosz bányamérnökével megismerkedvén, hívására, másodsorú is elmentem ez érdekes vidékre. Három, 4—4 egymás mellé fogott jó lóval vont phaetonon (fiakker) indult el a társaság, miután hosszú készülődés után a konzervekkel és italokkal telt ládákat a kocsira tették.

Bemutatom a társaság tagjait, mert azt hiszem, keresve sem lehetett volna tarkább kompániát összehozni. Kezdem a rendezővel, a kissé köpcös, erős, kozák bányamérnökkel, kinek nagy vörös arcán, apró, örökké mozgó szemek, néhány szál erősen szőke kecskeszakál köti le figyelmünket. Segéde egy tatár származású fiatal csecsen herceg, rendkívül kedves, mosolygó arccal koromfekete hajjal és szakállal, mandula alakú, ferdemetszésű szemekkel, a ki most végezi a bányaiskolát Szent-Pétervárott és a szünidő alatt gyakornokosodik a petroleum furásoknál. Egy mohamedán vallású csecsen úr, kinek atyja Samyl seregének meghódolása után mint tábornok szolgált az orosz hadseregben, habár irni és olvasni nem tudott. Ő maga Moszkvában gazdasági tanintézetet

végezett, nagy birtoknak a tulajdonosa, az oroszoknak elkeseredett ellensége, habár köztük él Groznyban és városi bizottsági tag. Mohamedán vallású, mint általában a csecsenek, de csak egy felesége van, kit oroszul nem tanít meg, mert szabadabban udvarolhat felesége előtt is az orosz hölgyeknek.

E szelid képű, vörösés báránnyőr sapkát, és általában kaukázusi öltözetet, kindzsált, kardot, revolvert viselő úr nagyon szükséges tagja volt társaságunknak, mert az ő jelenléte biztosított, hogy éjjel meg nem támadnak.

Ezen kívül két orosz állami mérnök, kozák vezetőknak iskolatársai, volt velünk, kik közül az egyik a nagyon rossz hidak megvizsgálására volt kiküldve, továbbá egy belga fiatal ember, az én angol fiatal emberem, hűséges tolmácsom és én.

A lovak valósággal repültek a fogatokkal, hányták szemünk közé a készülődésünk alatt esett nagy esőből keletkezett sarat, a mely alatt vastag porréteg feküdt. De kozák vezetőnk azért folytonosan unszolta a kocsisokat.

Vozszvizsinak faluban evés ideje lévén, betértünk egy csecsenek úrházába. A tatár származású herceg egész sereg különböző konzervek dobozt, vudkis, konyvak, boros, sörös palackokat szállítottatott be. Ez azért nem tartotta vissza a vendégszerető szíves háziakat attól, hogy rövid idő múlva kitűnően elkészített csirkét burgonyával ne találjanak fel és az elmaradhatlan nagy füstölő szamovárt. Mindezt a háziúr tanuló fia hozta be. Nőket sem ez alkalommal, sem visszajövet nem láttunk.

Késő este, fáradtan érkezünk Seratobja, előbb egy tágas réten, a kozák katonák táborozási helyén haladván át, hol esti 9 óra tájban épen névsor-olvasás volt. A postaállomáson szálltunk meg, melynek csecsenek gazdája szótlanul nézte, hogy a vacsora elkötése után jó kedvre kerekedett fiatal utitársaink orosz és kozák nóták és táncok bemutatására vállalkoztak. Csecsenek barátunk is igen néma volt, magaviseletét indokolta azzal, hogy olyan este van, a melyen valásuk tiltja a vigasgot. A báránnyús és a szamovár azért itt sem maradt el.

Másnap kikocsiztunk a mészkő sziklákba véssett keskeny úton Nihálój faluba, az Ördöghidhoz, melynek látására a szent-pétervári turisták nem sokan látogatnak nap és éjjeli utat. Keskeny sziklahasadék fenekén vagy 80 méter mélységből halljuk a folyó zúgását, melyen át egy keskeny, himbáló, galyakból font pallószerű, két oldalról alacsony sövényínyel kerített híd vezet. A folyó a szikla alá vágta medrét. Ezen szikláról több rétegen egymásra rakott korhadtt gerendák merednek a szakadás fölé, ezek kötik össze a keskeny pallót a parttal. Nézni is borzasztó ezen korhadtt fából összerakott alkotmányt, hát még átmenni rajta! Néhány asszony kockáztatva rajta életét, ott lóttak alatt, négykézláb, remegve jöven át rajta. A gyerekek nagy köveket dobálnak középről a mélységbe, mely

ágyúszzerű durranással esik a sziklákra sok másodpercnyi esés után, vagy pedig óriás loccsanással a zugó folyóba.

A falu népe két kerekű taligákat használ, melyet szétszedve, hátán visz át az Ördöghidon.

Kellemetlen hatást tesz az idegenre, hogy itt az asszonyok végeznek minden nehéz munkát. A férfi alszik a szekeren, az asszony a szédítő mélység szélére tér ki a szemközt jövő uri fogatnak. Mindig a férfi megy elől; az asszonynak meg kell állni, ha keresztuton férfit lát jönni. Legnagyobb tisztelet kifejezésül az utszélen hátat fordít az asszony az uri fogatoknak. Szerintük a férfi vadászatra és harcra van teremtve, mint ilyen mindig lovon jár.

Sok egyéb érdekes szokást beszélt csecsen utitársunk, mit ez alkalommal nem mondhatok el.

Utoljára belefárad az ember az örökösön új és új benyomásokba, úgy hogy legszívesebben irányítaná haza felé útját, de még hátra van Krimea, Moszkva, a Finnországban teendő geológiai kirándulás, a szentpétervári nemzetközi kongresszus, tehát nem szabad csüggedni.

Jó szerencsét!

Szédeczky Gyula.

EGYVELEG.

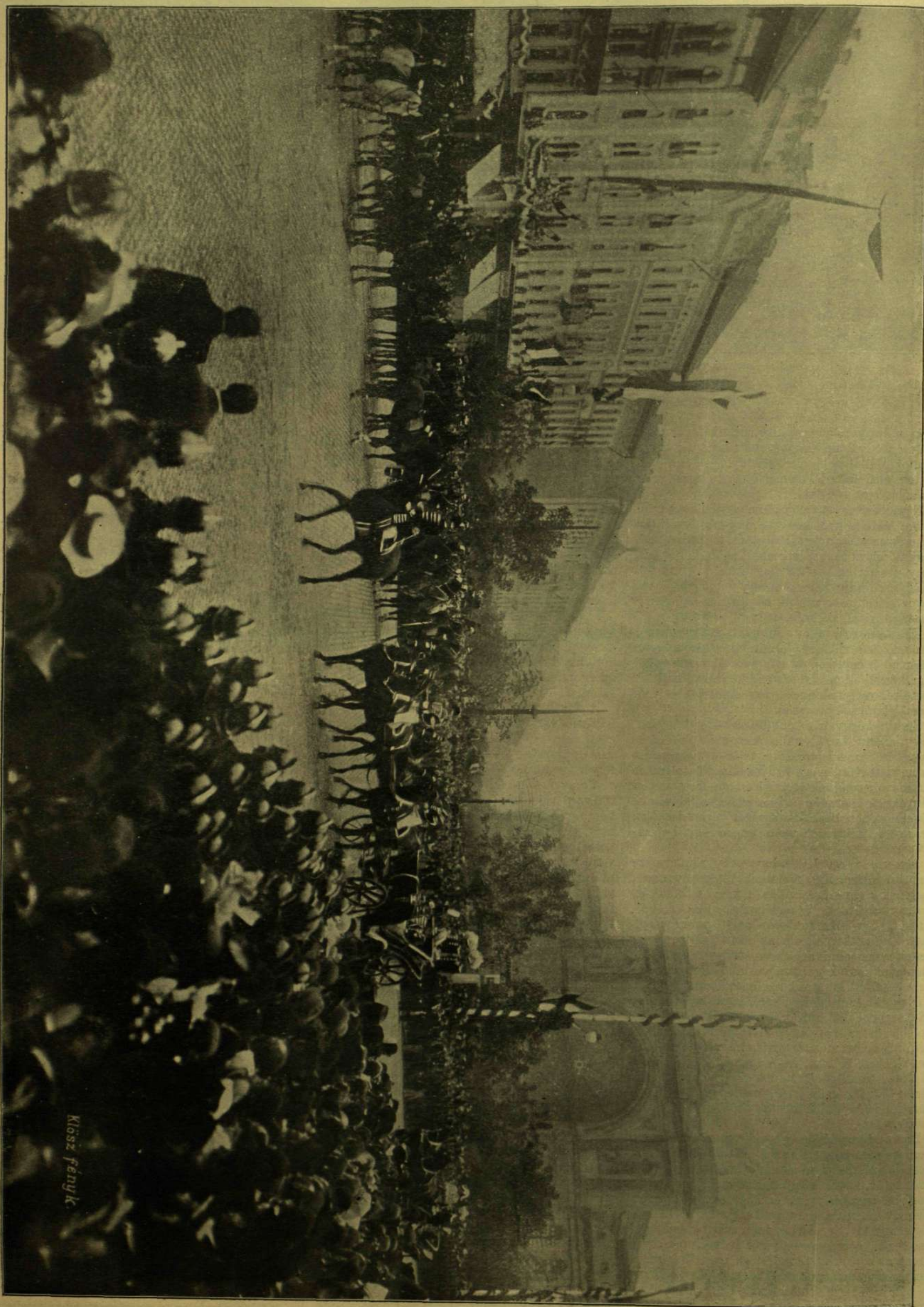
* A méhek nyelve. Többször észlelték már, hogy a méhek, ha valahol sok eledelre van kilátás, gyorsan tudják egymást értesíteni s ez nemcsak tapogatás által történik, hanem hang útján is, mivel a megfogott méh hangjára társai tömegesen jönnek elő. Fravières észlelete szerint a méhek a mell és hátsó láb légnyílásain különböző hangot tudnak előidézni, melyeknek különböző jelentésük van. 2—3 éles hang fontos üjdonság hírül adása s a hang megjelölő azt is, kellemes-e az üjdonság, vagy veszélyes. Különösen, ha a királynőt elveszik tőlök, csaknem világosan lehet jajgatásukat meghallani.

* A leghosszabb telefon-összeköttetés jelenleg Boston és St.-Louis amerikai városok között van, a távolság 2332 kilométer, de a társalgás elég élénk és tiszta.

* Ritkaságkedvelők csodálkozva fogják hallani, hogy azt a bicyclist, melyen Blondin egykor átment a Niagara vízesés felett, közelebb Amerikában 80 krajczárért adták el.

* Az özvegyasszonyok száma Kelet-Indiában feltűnően nagyobb, mint a férfiaké, minden nőre öt özvegy jut, míg özvegy férfi csak 20 férfira. Még érdekesebb, hogy az özvegynek negyedrésze 12 évesnél fiatalabb.

* Fehér temetés volt közelebb Montreal kanadai városban. Az elhunyt fiatal leány meghagyta, hogy temetésénél a hit és remény szerepében mindenben s ehhez képest vidám legyen. A koporsó fehér volt fehér ravatalon, a templomtól húsvéti jellegű díszítésekkel látták el s a koporsóra iskolás gyermekek fehér virágokat szórtak. A halotti beszéd hitről és reményről szólt lelkesítőleg, a sirást és jajgatást kerülni kellett.

Kész fényképezés.

A NÉMET CSÁSZÁR BEVONULÁSÁT NÉZŐK AZ OKTOGON-TÉREN.

A TATAI NAGY HADGYAKORLATOK.

A idén Morvaországban és Tata vidékén megtartott nagy hadgyakorlatok leginkább azért bírtak kiváló fontossággal, mivel háboru esete a hadsereg nagy zömének a hadászatiag fontos két terepen való működésére nézve a vezérkarnak, a vezénylő tábornokoknak, valamint a csapattiszteknek rendkívül érdekes és hasznos tanulmányul szolgált. Ugyanis Morvaországban az a föltevés képezte a hadgyakorlat eszméjét, hogy egy éjszakra, nevezetesen Galiczia észak-nyugati részéből betört ellenséges sereg Bécsset fenyegeti, míg Taldán Komárom s ezzel a Duna balpartjának és a Tisza vonalának védelméről volt szó.

Komárom teljes körülzárolására 50—60 ezer ember volna szükséges, — kiket azonfelül Tata vidékéről senki se fenyegetne, — és a mint ez 1848/49-ben tényleg meg is történt, az ellenség, valamint a védelem erejének teljes kifejtését mindaddig megbénítaná, míg a várat fenyegető sereg egy vagy két döntő csatában megverve, a körülzárolást meg nem szünteti, vagy pedig a vár valamikép az ellenfél kezébe nem kerül.

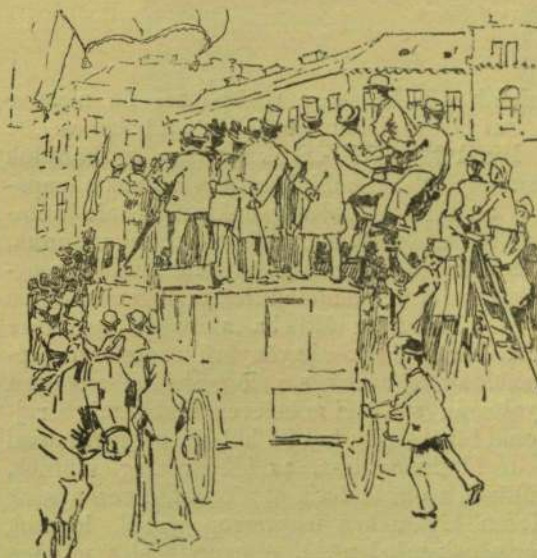
Komárom bírása nélkül az országba nyomult bármily erejű seregnek helyzete nem csak nehéznek, hanem bizonyos körülmények közt veszélyesnek is mondható. Az osztrák-magyar sereg vezérkara tehát nagyon helyesen cselekedett, midőn az ország kulcsának tekinthető komáromi vár messzire kiterjedő terepeit az ideai hadgyakorlatok tanulmányi tárgyává tette.

Szept. 10-én reggeli 7 órakor az ellenséget jelező 5-ik (pozsonyi), valamint a védelem szerepét vivő 4-ik (budapesti) hadtestek közt az ellenségeskedések megkezdődtek.

A védelmi sereget képező 4-ik hadtest — Lobkovitz Rezső herceg vezénylete alatt — 43 gyalog zászlóaljából, 45³/₄ lovas századból, 88 ágyú, 2 utász század és egy fél könnyű hadi híd készülékből, a támadó ellenséget képező 5-ik hadtest pedig Frigyes Főherceg vezénylete alatt, 43 gyalog zászlóalj, 33³/₄ lovas század, 76 ágyú, 2 utász század és egy fél hadi híd készülékből állott. A támadó hadtest tehát 12 ágyúval és 12 lovas századdal gyengébb volt, mely különbség, tekintettel a támadó fél rendes előnyekre, csekélynek mondható.

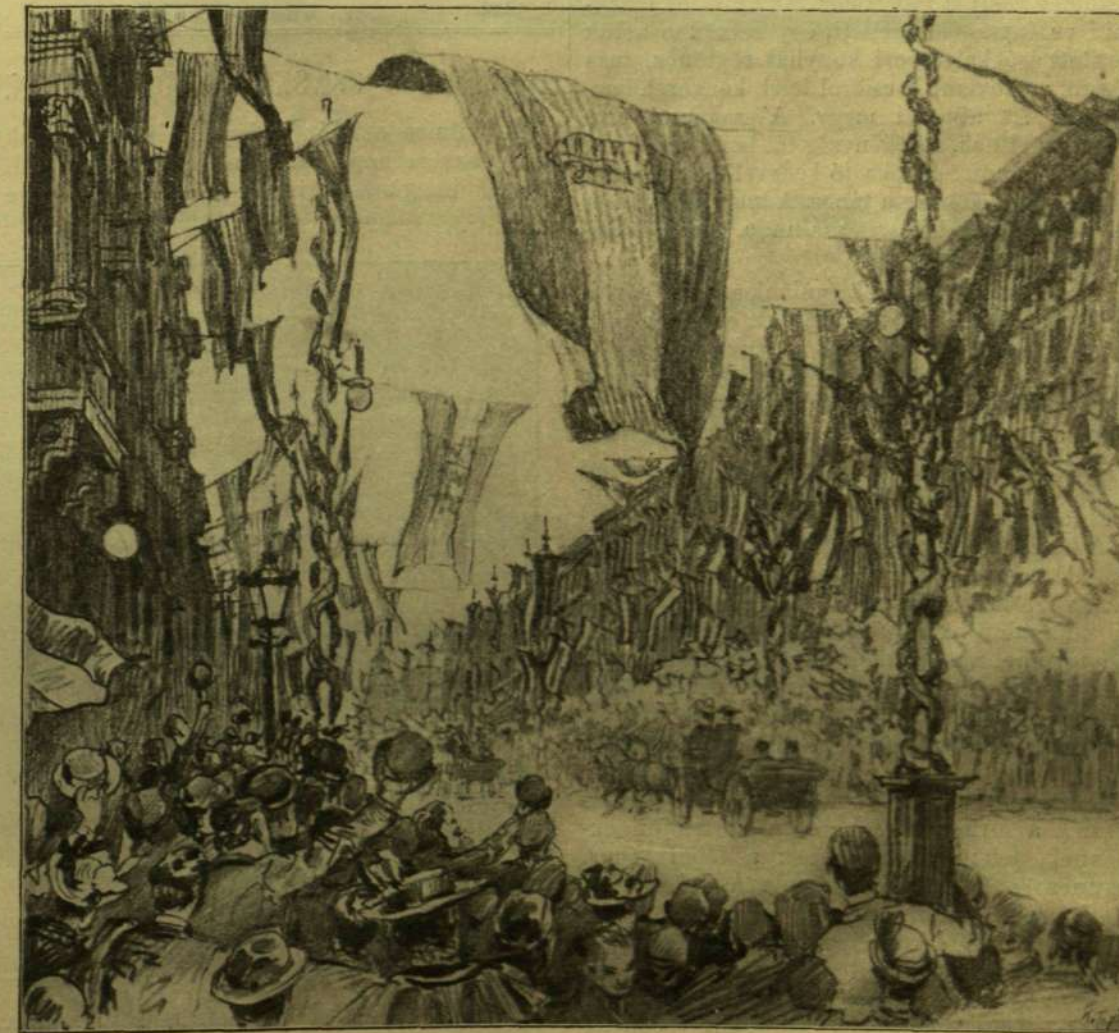
A 4-ik hadtestről föltételeztették, hogy egyes előre tolt részei Budapestén túl a számszerint gyöngébb ellenséget északkeleti irányban visszanyomták, mire az 5-ik hadtest, — vagyis az ellenség — lovasságának zömét Érsek-Ujvár felől Ó-Szőny felé veti, hogy újabb előrenyomulást erőlyesen visszautasítva, s a Komárom alatt táborozó segédesapatoknak a Dunán való átkelését megakadályozhassa. A mindkét fél által végrehajtott mozdulatokat az illető hadtest- és hadosztályparancsnokoknak saját belátásuk és fölfogásuk szerint kellett elrendelnie, mi viszont arra nyújtott alkalmat, hogy kisebb csapattestek vezényletével megbízott tisztek szintén bizonyos önállású cselekményekhez szokjanak.

A hadgyakorlat lefolyása alatt kitűnt, hogy mindkét fél vezérei helyzetüket teljesen fölfogták s így hadászati tekintetben egymással bátran versenyeztek. A harci játék alatt előfordult egyes események, midőn például az

CSOPORT EGY UTOZASARKON A NÉMET CSÁSZÁR BEVONULÁSÁKOR.

5-ik hadtest parancsnoka szept. 13-án Mócsából és Tóvárosból elindulva, Kocsnál — hol az ellenfél hadoszlopaira akadt — csak két hadosztályt tudott a harcba küldeni míg Lobkovitz

AZ ANDRÁSSY-ÚT EGY RÉSZLETE AZ ÜNNEPI NAPOKBAN.

herceg három hadosztályt előre vetve, nagyobb erejével győzött, — nem a vezérek hibáinak, hanem leginkább a terepviszonyoknak tulajdoníthatók, melyek a gyalogság gyorsabb fejlődését a kellő időben lehetetlenné tették. Frigyes főherceg csapatait visszavonta ugyan, de hogy mi történt volna a valódi harctéren, azt tudni nem lehet.

Remek látványt nyújtott Szendnél — Kocs mellett — a nagy lovassági roham, midőn az 5-ik hadtesthez tartozó 3-ik lovas hadosztályt a 23-ik honvéd lovas dandárral együtt működő 1-ső lovas hadosztály visszavetette. A két uralkodó, valamint az idegen hatalmasságok katonai megbízottjai ezen nagyszerű lovassági roham lefolyását a szendi Határhegyről, illetve Halomhegyről nézték. Vilmos császárt a huszár-ság remek szabatsósággal és elemi erővel végrehajtott rohamai annyival is inkább meglepték, mivel az nap — szeptember 13-án — a csapatok hosszú és többszöri irányváltozással egybekötött menetelés után fáradtak is lehetnek volna. Szeptember 14-én Frigyes főherceg a mocsaköcsi-úton felállított két hadosztályával a 4-ik hadtest támadását várva, egyidejűleg harmadik hadosztályát, — mely Komárom alatt táborozott, — magához vonta.

Lobkovitz herceg csapataival az 5-ik hadtest jobb szárnyának megkerítését kísérlette meg, de a kellő időben megjelent harmadik hadosztály, valamint a segítségére küldött 41-ik honvéd gyalog hadosztálynak Igmand felől támadása arra kényszerítette, hogy a 4-ik hadtestet egyelőre a tata-kocs-dadi vonalba vonja vissza. Ezen alkalommal Ő Felsége a király az Érsek-Ujvárról a harctérre siető 20-ik honvéd ezredet vette észre, mely csapat kitűnő tartása és kinézése iránt tetszését Kránitz honvédtábornok előtt ki is fejezte.

A befejező hadművelet szept. 15-én az 5-ik hadtestnek a bányhida-pusztá-szöllősi vonalon való előrenyomulásával kezdődött. A 4-ik hadtest Szent György pusztánál várta a támadást s a két fél részéről 100 gyalog zászlóalj, 81 lovas század és 180 ágyú lépett volna működésbe. Midőn Lobkovitz herceg a maga részéről parancsot adott, hogy a 31-ik gyalog hadosztály, valamint a hadtest tartalékjai támadásra induljanak, Ő felsége a hadgyakorlatok befejezését jelező trombitát megfuvatta.

A hadgyakorlatok után tartott megbeszélésnél Ő felsége meglegedését kifejezve, különösen kiemelte, hogy a magyar királyi honvédség

AZ URALKODÓK ELINDULÁSA AZ ÚJ IGASZÁGÜGYI PALOTÁTÓL.

csapatjai az utolsó hadgyakorlatok óta sokat haladtak.

A csapatok ellátása körül még a legcsekélyebb hiány sem fordult elő, minek folytán az egészségi állapot oly kitünő volt, hogy a 75,000 emberből álló két hadtest beteg-létszáma említést is alig érdemel.

HADGYAKORLATON.

Egy bakakáptár levele a hadgyakorlatokról.

Mindnyájan elmentünk, csak a betegek és maródiak maradtak itthon, őrizni a kaszányát, volt is mit hallaniok a távozóktól. Meg is jöttünk mind egy szálig.

A tábori élet ezer változatait nehéz az olvasó szeméi elé tárni. Kora reggeltől késő délutánig talpon lenni, menetelni, ütközni az augusztusi és szeptemberi napok forró hevében, igazi katonai dolog, de hát fel sem veszi ezt a magyar baka s vigan, délcegen lépdel a dobszó pergésére s a lelkesítő zene hangja mellett.

A mint megérkezik a csapat éjjeli szállásra, dehogyan pihen a baka. Fegyverzetét ledobva, kezdetét veszi a tábori élet. Az altisztek jóakarátú vezényszavai mellett, egy részük a velük hordott ásókkal tábori konyhát rögtönöz, más részük a proviant-kocsikról húst, kenyeret, burgonyát, fát átvenni megy. A szakácsok erre főzéshez látnak. A legénység fát hord, az éhség a legjobb parancsnok: jó kedvvel végzik mind ezt, csupa vidámság a tábor. A markotányos, a baka-konfettek hűségese szállítója, ilyenkor csinálja a legjobb vásárt.

Az esti szürkületben kigyúlnak a tüzek, pipálnak, heverésznak, közben-közben egy öreg baka nagy mondásait hallgatja a baka, a legjobb publikum.

Ezalatt megfő a kátlanokban a gulyásos hús, a mit a baka-szakács főz, de el is fogy hirtelen; nem ér rá meghálni.

Késő este lesz, mire vége szakad az évszázadnak, regélésnek.

A tábori tüzek elhamvadnak, a legénység sátrai alá vonul, csak a tábori őrség és az őrszemek virrasztanak, mert *Bokod* előtt vagyunk, s ki tudja éjjel holnap ütközetre kerül a dolog, s nehogy éjjel meglepjen a békés ellenség.

Hajnalba ismét talpon van mindenki, fölke-rekedik a tábor s tovább vonul.

Hanem aztán mikor közeledik az «ellenség», akkor elcsendesedik a zene, dobszó és trombita, s csendben vonulnak az ezredek tova. Föl-föltűnnek a lovas ordonánczok, vágatva jönnek-mennek, jelentéseket visznek a táborokhoz, parancsokat hoznak és visznek. A bakák süg-nak-búgnak: mikor látunk már ellenséget? Ha megmozdul a kukoriczús, legott ellenséges csapatot gyanítanak, pedig csak félénk nyulacs-kák iramodtak meg a sok fehér jelvényes hadfi láttára. Egyszer-másszor elmaradt bosnyák katonákkal találkozunk, sógornak szólítják a

mieink s a hadsereg vörös-fezes fia nevetve mutat lábára, bizonyára feltörte a bakancs.

Mínél közelebb érünk a nagy gyakorlatok színhelyéhez, annál inkább tömörülnek a csapatok, huszárság, tüzérség bukkán fel minduntalan, hol előttünk, hol mellettünk, hol utánunk.

A földerítő szolgálatot teljesítő lovasság meg-ütközéséről mindenféle hírek keringenek, csupa vágy, kíváncsiság tölti el a katonákat. Egyszerre a Kócs és Dad közötti gyönyörű térségeken megszólalnak az ágyúk, s a dörgésbe lassanként a gyalogság sortűzei is belevegyülnek, míg a raj-vonal lövöldözése hol itt, hol ott ropog. A harci kedv általános lesz, az idegek megfeszülnek, különös zsongás futja át a testet, a vezényszók élesen kívánnak a fegyverropogásból, lovasok vágatnak mindenfelé. A gyorsítelés minden oldalról recseg, ropog, durrog, pattog.

Valóságos harci láz fogja el az embert s a bakák alig várják, hogy rohamra vezessék őket. Így tart a pompás harci játék a következő napokon is, — még három napig, — sok fáradtsággal, nagy megerőltetéssel, de azért bő kárpótlást nyújt a katonának az a különös, jól eső izgalom, mely ilyenkor minden idegét meglepi, s bizonyára késő vésnére is örömmel fog visszaemlékezni a hadgyakorlat változatos élmé-nyei.

II. VILMOS CSÁSZÁR BUDAPESTEN.

II. Vilmos császár budapesti látogatásának mély hatása napok múltán is alig csillapul. Nemes hangú és tartalmú felköszöntője egyre

foglalkoztatja az elméket és szíveket. A felköszöntőt a németek császára itt időzésének utolsó órájában mondta, s távozásakor még nem ismerte a nagy közönség. A lelkes öröm, melylyel a magyar főváros királyának hű barát-ját és szövetségeseit fogadta, szenvedélyes tisztelettel a beszéd után fokozódott és sokan most alkalmat és módot keresnek, hogy a Vilmos császár iránti hálát valamely formában kifejezhessék.

Az eszmével a fővárosi hatóság körében foglalkoztak először, aztán az egyetemi ifjúság tanácskozott, hogy miképen fejezze ki tiszteletét és érzelmeit. Kezdetben az ifjúság arra gondolt, hogy ünnepélyes körmenetben vonul a német konzulátus elé s a császárhoz való juttatás végett üdvözlő iratot ad át. De a német konzul már elutazott más állomásra, s ezenkívül egyéb formai akadályai is lettek volna a tüntető ovációnak. Az ifjúság tehát abban állapodott meg, hogy e hó 25-ikén ünnepi gyűlést tart s a német császárt kitüntető rokonszenveért távirattal üdvözlí.

Estély a külföldi hírlapírók tiszteletére. Németországból számos hírlapíró jött Budapestre, hogy a császár látogatásáról tudósításokat küldjenek lapjuknak. A «Budapesti Ujságírók» egyesülete és az «Otthon» gondoskodott, hogy idegen kollegáik jól érezzék magokat. A két írói egyesület, és a főváros hatósága lakomákat is rendeztek tiszteletükre. A német kollegák szíves fogadásának elismerésül Vilmos császár *Mikszáth* Kálmánt, a «Budapesti Ujságírók» egyesületének és *Rákosi* Jenőt, az «Otthon»-nak elnökét a porosz koronarend harmadosztályával tüntette ki.

A hírlapírók lakomája szept. 19-ikén este ment vége és sokan megjelentek az «Otthon»-ban. Ott volt a sok író és hírlapíró kívül *Márkus* József polgármester, *Haberhauer* alpolgármester, *Rudnay* főkapitány, *Pertik* Ottó egyetemi tanár, stb. Legnagyobb lelkesedést *Szögyény-Marich* Lászlónak, a berlini osztrák-magyar nagykövetség megérkezése okozta, a ki dörgő taps és zúgó éljenzés közepette tíz óra tájban jelent meg. Ez a lelkesedés csak fokozódott, mikor a nagykövet az éltetést megköszönve, az újságírókra emelte poharát. Az első felköszöntőt *Rákosi* Jenő mondta, a ki a királyt és a német császárt köszöntötte fel németül. Utána *Mikszáth* Kálmán a vendég-újságírók egészségére ivott, a kik közül *Bogler* és *Pesch* a berlini «National Zeitung» szerkesztője nagy lelkesedés közben köszöntö meg a vendégszeretetet. *Haberhauer* alpolgármester a főváros nevében üdvözlötte a külföldi újságírókat, s egyuttal meghívta őket a főváros által e hó 22-ikén tiszteletükre adandó lakomára.

A főváros lakomája szeptember 22-ikén a Royal fogadóban ment végbe. A vendégeket *Márkus* József és *Haberhauer* polgármesterek fogadták, s kívülök a város részéről is számosan megjelentek. *Márkus* polgármester az első felköszöntőben a magyar királyt és német császárt ünnepelte; az idegen hírlapírók pedig a székes fővárosról és a magyar sajtóról tettek nagy tetszéssel fogadott nyilatkozatokat. Az egész lakoma visszatükrözte

II. VILMOS CSÁSZÁR FOGADATÁSA A NEMZETI MUZEUMBAN.

II. VILMOS CSÁSZÁR BUDAPESTEN. — Klósz György fényképe.

azt a nagy hatást, melyet a német császár történelmi nevezetességi felköszöntője keltett.

A német hírlapírókat *Berczik* Árpád miniszteri tanácsos, a sajtóiroda főnöke vendégül fogadta; *Jászay* Mari jeles művésznőnk pedig oszonnára hívta meg.

Jókai és a német császár. A szeptember 20-iki udvari estélyen Jókai is megjelent a királyi palotában. Jókait az egyik kamarásmester épen a német császárnak akarta bemutatni, a mikor *Mária Jozefa* főhercegnő kériette magához. A költő elsielt a főhercegnőhöz. — «Sokat dolgozik még, kedves Jókai?» kérdezte a főhercegnő. — «Az én koromban fenség, a munka az egyetlen élvezet», szolt rezignáltan Jókai. — Utóbb, a mikor a német császár előtt állott, Jókai egy német közmondással mentette ki magát, de a közmondást egy kissé megváltoztatta, ilyen formán: — «Majestät, Frauen-dienst geht vor Kaiserdienst.» A császár mosolygott és mosolyával igazat adott az örök nőiesség előtt hódoló költőnek.

A német császár a Park-klubban. Szeptember 21-ikén délelőtt látogatta meg Vilmos császár a városligeti Park-klubot, a fővárosi előkelő világ ez elegáns szórakozó helyét. A fényes és izléses berendezés, valamint az egész palota, nagyon élénken foglalkoztatta a fejedelmi látogatót. B. *Atzél* Bélától, a klub igazgatójától sokat is kérdezősködött, és csodálkozását fejezte ki, miként lehetett rövid idő alatt oly változatosságban ennyi szép tárgyat összegyűjteni. «Az igen könnyű volt, felség, — válaszolt a báró, — a klubnak 300 nő és 570 férfi tagja van a magyar társadalom minden kiváló rétegéből. Nagyonbízott kiki áldozott, holgyek és férfiak egyaránt, részben pénz, részben berendezési tárgyak adományozása által, és így létesült rövid idő alatt a klub és jött össze annak közel 20,000 tárgyból álló inventáriuma. Több holmit külföldön szereztünk be, de a butorzatnak nagy részét rajzok és minták után magyar iparosok állították elő.» A császár erre, kíséretének egy melléte álló tagjához fordulva, ezt jegyezte meg: «Ja, die Ungarn, die halten zusammen.» (Igen, a magyarok összetartanak.)

A császár arcképe a magyar miniszterelnöknek. Vilmos császár elutazása előtt az udvari ebéd és az operai díszelőadás közt gróf *Eulenburg* nagykövet fölkereste a miniszterelnökségi palotában *Bánffy* Dezső báró miniszterelnököt és a német császár sajtókezü aláírásával ellátott arcképét adta át a Budapestben töltött napok emléke gyanánt.

Az operaszínház díszelőadása. Fény, ragyogó látvány töltötte be e hó 21-ikén az operaszínház nézőterét. Díszmagyar, ragyogó egyenruhák, a páholyokban selyem, bársony, gyémánt és ékszer. Hét órákor gyülekeztek azok, kik az operaszínház díszelőadására hivatalosak voltak. A miniszterek a páholyokban foglaltak helyet. Pontban 8 órákor érkezett meg az udvar.

A középső nagy udvari páholyban *Mária Jozefa* főhercegnő Vilmos császár és a király közt ült; a jobb oldali páholyban *Klotild* főhercegnőasszony, *Augusta* főhercegnőasszony és *Ferencz Ferdinánd* főherceg, a baloldali páholyban *József* főherceg porosz egyenruhában, *József* Agost és *Ottó* főhercegek.

A mint a király s a német császár megjelent a páholy erkélyénél, az egész közönség felállott helyéből, az udvari páholy felé fordult, s hatalmas örömrivalgás zúgott végig a nézőtérben. Az uralkodók egészen a páholy parkányáig léptek elő s állva hajlongtak. Most a zenekar rázendítette a «*Hunyadi László*» nyitányt, melyet a zenekar *Erkel* Sándor vezénylete alatt tüzelt játszott. A német császár, ki az egész estén át egyetlen egyszer sem nyult lát-csőve után, feszült figyelemmel hallgatta a zenekart. Több ízben néhány megjegyzéssel fordult *Mária Jozefa* főhercegnőasszonyhoz.

Következett az «*István király*», opera III-ik felvonása, majd «*Bánk bán*» első felvonásából a lakoma jelenete, kitűnő előadásban, végül a «*Csárdás*» ballet egyes részei fejezték be az előadást. A mint a ballet utolsó képe után a függöny legördült, a közönség viharos éljenzésbe tört ki. Vilmos császár, ki már a páholy mélyében járt, visszajött a páholy korlátjához és háromszormeghajotta magát az éljenző közönség előtt. A lépcsőházban a két uralkodó a belügyminisztertől igen szívesen bocszott el s kiváló elismeréssel nyilatkozott az előadásról.

«*Huszár* Kálmán, a helyettes intendáns és *Káldy* Gyula, az opera igazgatója kitüntetések kaptak. *Erkel* Sándor karnagynak és *Szilágyi* Lajos műszaki

AZ ÁRPÁD-SZOBOR RÁCZKEVÉN.

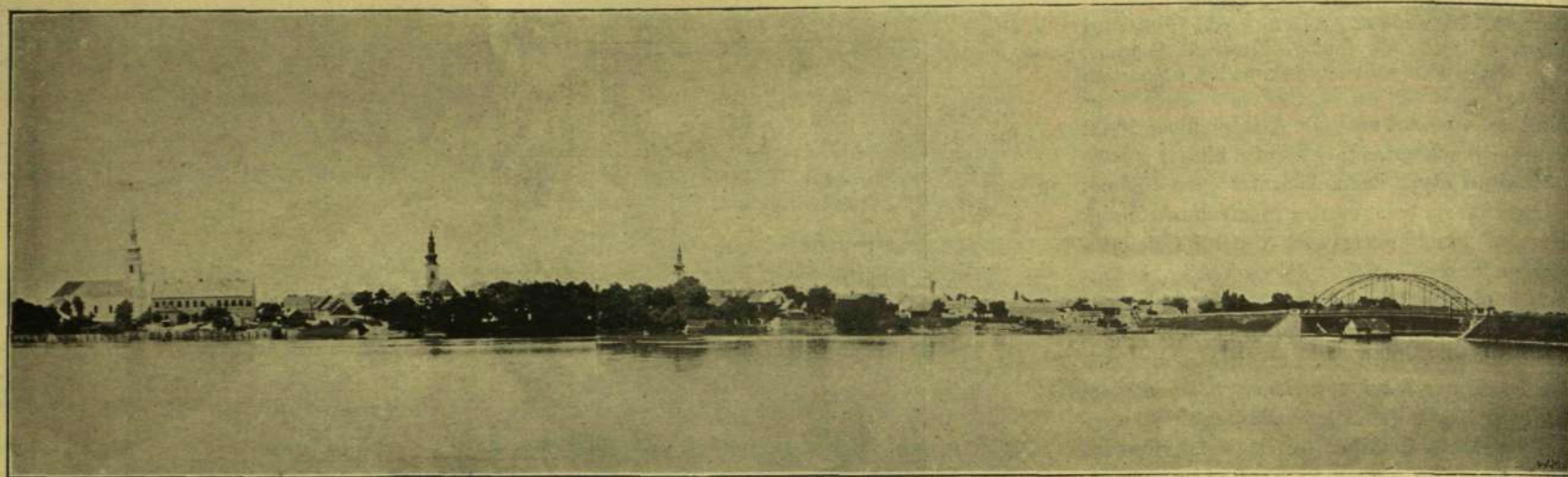
vezetőnek a császár előadás közben küldte meg a porosz koronarend harmadik osztályú keresztjét.

A magyar ipar és a német császár. Vilmos császár érdeklődését nagyon felkeltették az iparművészeti múzeumban látott magyar tárgyak, valamint a gazdasági múzeumban levő torontáli szőnyegek. Szerette volna tehát meglátogatni a kereskedelmi múzeumot is, hol a magyar háziipar készítményei nagy választékban kaphatók. De a látogatásra idő már nem volt. *Eulenburg* gróf udvari főmarsal, a császár egyenes megbízásából azonban megjelent a kereskedelmi múzeum kerepesi-uti bazárjában és ott a császár részére nagyobb bevásárlásokat tett. Vásárolt nevezetesen felvidéki himzésekkel díszített asztalteritéket és ággyteritéket, arannyal átszőtt törökbecsei párnahajjakat, szegedi hal-formájú késeket, stb.; nem feledkezett meg a potsdami császári palota gyermekszobájáról sem, a melynek részére magyar népies lakokat vett, mind-egyik fajtából 6—6 darabot. A főudvarmester sajnálkozását fejezte ki a fölött, hogy a német császár nem mehetett az iparcarnokba, a hol a magyar nagyipar és háziipar készítményeit együtt láthatta volna. Azzal távozott, hogy a vásárolt tárgyakat küldjék a királyi várakba a német császár szám-lájára.

A látogatás emlékérméi. Dr. *Toldy* László, a főváros főlevéltárnoka indítványt terjesztett a tanács elé, hogy II. Vilmos német császár budapesti látogatásának emlékére művészi kivitelű emlékérmét veressenek. Hivatkozik a külföldi példákra, hol ennél sokkal csekélyebb jelentőségű eseményeket is művészi érmeiken örökítenek meg. A magyar köriratú (8—10 cm. átmérőjű) éremből az uralkodók aranyból vert dispéndiánt kapnának.

A CSEPELSZIGETI ÁRPÁD-SZOBOR S AZ «ÁRPÁD-HID».

A Csepelsziget hazafias lakossága — mint tudva van — a honfoglalás és Magyarország ezer éves fennállásának emlékére szobrot állít-tatott területén a honfoglalók vezérének, Árpád-nak, kinek a sziget, a krónikások följegyzései szerint, állandóan kedvelt tartózkodási helye volt. 1893-ban, midőn a magyar nemzet állami fennállásának 1000-ik évfordulója megünneplésére készült, *Földváry* Miklós, a ráczkevei kerület orsz. képviselője, felhívást intézett a Csepelsziget közséjeihez, hogy Árpádnak, ki ezen a szigeten tartá fejedelmi lakását, emléket emeljenek. A lelkes felhívás élénk visszhangra talált a Csepelsziget három nyelvet beszélő, de magyarul érző lakossága szívében s egy nagy értekezleten elhatározták, hogy a szobrot *Rácz-keven*, mint a sziget legnagyobb községében helyezik el. A gyűjtést azonnal megindították, s *6 Felsége a király* volt az első, ki uradalmi pénztárából 300 frttal járult a költségekhez s azonkívül saját uradalmából két holdnyi terület engedett át a szobor helyéül, mely *József* főherceg, gróf *Nemes* Nándor özevgye s a királyi uradalom által ajándékozott dísz cser-

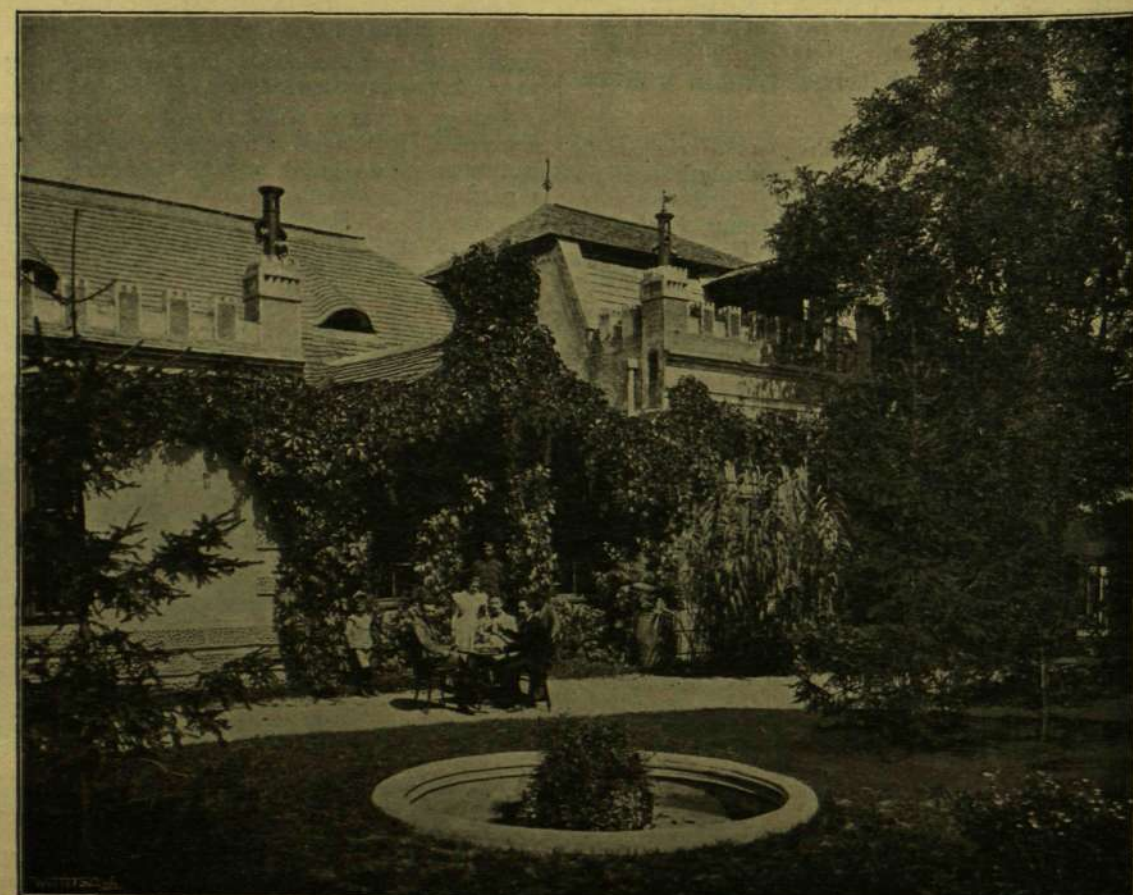
RÁCKEVE A DUNA FELŐL.

jékkal, bokrokkal és fákkal beültetvén, szép parkká alakítottatott át. Pestmegye közönsége is méltányolta a Csepelsziget hazafias törekvését s 1000 forintot szavazott meg a szobor költségeire, melyekhez Ráckeve város 500 forinttal, Földváry Miklós 250 frttal járultak. A csepelszigeti többi községek 50—100 frtjával adakoztak a szép czélra, de elhozták filléreiket a legszegényebbek is, és így bátran elmondható, hogy igazán a közlekedés valószínűsítette meg a hazafias eszmét. Megvalósításáért különös elismerés illeti meg a szoborbizottságot, melynek élén Földváry Miklós országgyűlési képviselő mint elnök és Szilágyi Lajos pestmegyei főszolgabíró mint elnökhelyettes állottak, kiket a sziget és az egész megye értelmisége hathatósan támogatott. Az emlékmű Szász Gyula szobrász terve szerint készült, a kőfaragó munkát pedig Král Ferencz budapesti kőfaragómester végezte.

Az emlék egy hatalmas édesvízi mészkő sziklán álló 9 méter magas oszlop, gazdagon párkányozva, elől pajzsos és harci fegyverekkel díszítve. A talapzaton féldomborműben Árpád utódjának megválasztása van megörökítve. Ott látszik elől a honfoglaló Árpád, a mint a törzsek fejeit felszólítja, hogy fának, Zsoltnak, hűséget esküdjenek; jobb oldalt állanak a vezérek, a mint lelkesülten esküt tesznek. A baloldalon két vezér Zsoltot, kit apja kardjával öveztek, pajzsra emeli s a vezéreknél bemutatja. Anyja Zsoltot a pajzsra támogatja; a fejedelemtől kíséretében több nőalak látható. A következő csoport Marót fejedelm kiskorú leányát ábrázolja kíséretével, a mint lombfűzér alatt várja a bemutatást s az az után következő eljegyzést. Egy része a kíséretnek az eljegyzés alkalmával tánczra perdül. Ott látható a táltos is kíséretével együtt, a mint lovat akar feláldozni s pálmagát tartva Hadurhoz könyörög. Az oszlop tetején áll Árpád vezér 2 1/2 méteres daliás ércalakja, harci öltözetben, fején sisak, melyen turul madárszárnyból készült forgó van; jobb kezében buzogányt tart, egy fatörzsre támaszkodva, mintha csakugyan pihenni akarna a nehéz munka után. Bal kezét áldólag terjeszti ki a megszerzett új haza fölé; bal lába egy rögzött nyugszik, jelölve, hogy az új hazában lábát megveté s azt mindenkor megvédeni kész. Mellét bölénybőrrel készült és rézpikkelyekkel díszített harci vért fedi, karjai bivalybőr kézzel vannak borítva, a kardcsapások ellen védelmül. A harci vért alatt látható a keleti szokás szerint gazdagon himzett hosszú kabát, lábait az akkori szokás szerint saru formájú lábbeli fedi; bal oldalán láncon és nyersbőr szíjon csüng a pallos-szerű egyenes vezéri kard, a vállán és övén megerősítve. Vállán párduez kacagány van, a mely az alaknak ugyancsak harcias tekintet ad. Az alak ércbe öntését Blahó Pál budapesti műérezöntő műhelye végezte. Az oszlop talapzatán olvasható felirat Thaly Kálmán kitűnő történészünk tollából ered s a következő:

AZ ÁRPÁD-KORI RÉGI TEMPLOM.

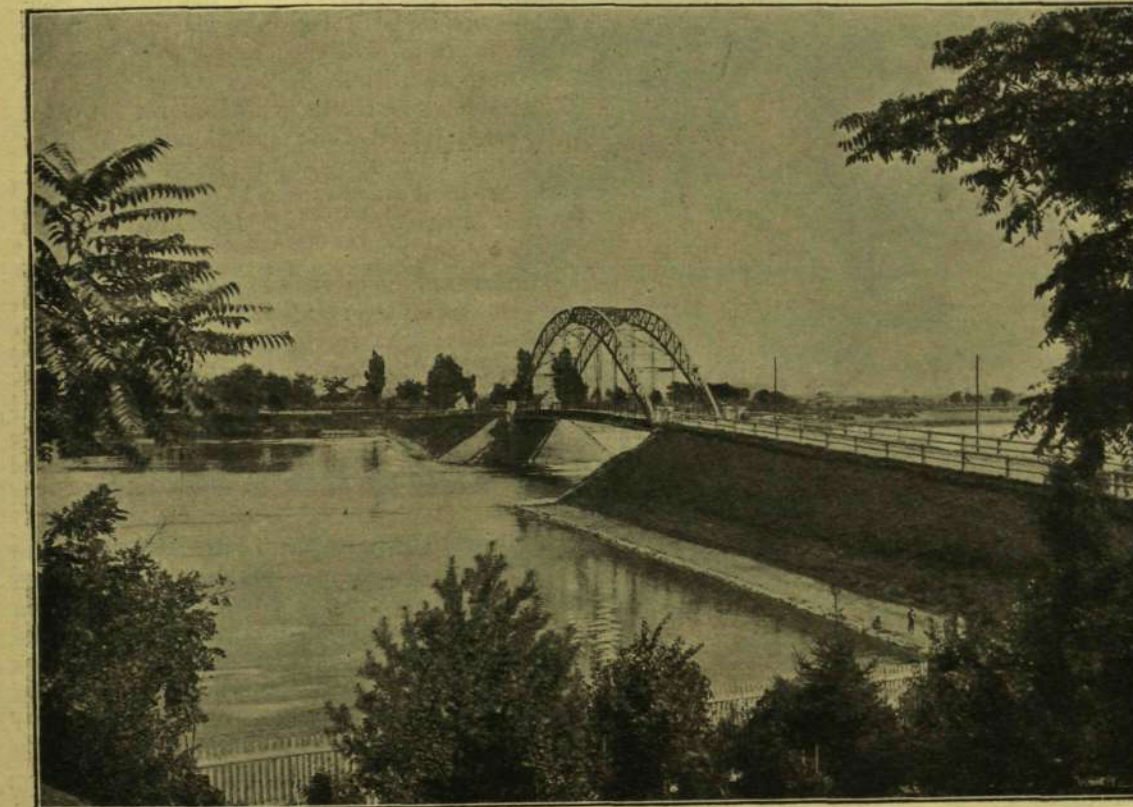

RÁCKEVEI KÉPEK. — SZILÁGYI LAJOS HÁZA, A VENDÉGEK SZÁLLÓHELYE.

RÁCKEVE A SZÁZAD ELEJÉN.

Egykorú festmény után.

AZ ÁRPÁD-HÍD.

A RÁCKEVEI REFORMÁTUS TEMPLOM.

Ez emlékszórt itt, a honfoglalás történetében sokszor emlegetett nagy szigeten, a honfoglaló, örökké nagy s dicső Árpád vezérnek kedves családi pihenő tanyáján, — hol a harczok zajának szünetei között és a kiküzdött győzedelmek után diadal koszorúja fejét szeretteinek ölében és nyugalomra lejté, — az 6 örömeinek, boldogságának földjén, és méltó fiának Zsolt vezérnek születése helyén, hol egykor a honfoglaló hős dalak és dőlő ifjak vidám torokat, víztől harszajátékokat tartanak vala, a honfoglalás emlékére — az ősek iránti kegyeleltől Árpád vérenek, dicsőlegesen uralkodó I. Ferencz József apostoli királynak nagylelkű ajándékából e szent czélra örök időkre állították, a vármegye közönségének támogatásával a Csepelsziget és vidékének lakói 1896—1897. évben.

Állj emléked, időlen idődig,
Állj, míg az ezeréves imádkozó haza áll!

De még másképp is óhajtotta a sziget és a megye hazafias közönsége a nagy honfoglaló emléket megörökíteni, s ezért a ráckevei új Duna-hidat is az ő nevével nevezte el.

A Budapesttől Tassig mintegy 45 kilométer hosszúságban elnyúló Csepelsziget, melyen tíz község fekszik, csak egy fahídon át Ráckeve felől közlekedhetett a Duna balparti részekkel, jégzajlás idején pedig teljesen el volt zárva a külvilágtól. Szilágyi Lajos főszolgabíró az érdem, hogy az ezzel járó hátrányokat felismerve, rábirta a várost, hogy egy állandó vashidat építtessen. A hid 110 ezer frtba került, melyből Pestmegye viselt 15 ezer frtot, 95 ezret pedig Ráckeve.

A hid már a múlt évben elkészült ugyan, de ünnepélyes felavatása az Árpád-szobor leleplezésével egyidejűleg csak e hó 26-án lesz, hogy ezáltal is emeljük az ünnepély jelentőségét, melylyel a derék sziget lakossága Árpád és a honfoglalás ezredéves emlékének adózni kíván.

Ezúttal azon férfiak arcképeit is bemutatjuk, a kik kezdeményezésének s buzgalmanak köszönhető első sorban az Árpád szobor létesítése, — egyszersmind rövid életrajzi adataikat is közöljük a következőkben:

FÖLDVÁRY MIKLÓS 1858-ban a pestmegyei Tasson született; fia Földváry Mihálynak, a nem rég elhunyt nagynevű pestmegyei alispánnak. Jog- és államtudományi tanulmányai végeztével 1880-ban megyéje szolgálatába lépett, mint aljegyző. A megyei gyűléseken több közérdekű és politikai kérdésben tartott beszédeivel s indit-

A SAVOYAI JENŐ-FÉLE KASTÉLY.

RÁCKEVEI KÉPEK. — Wottiz fényképe.

ványaival feltűntést keltett s az 1884-iki választások alkalmával a ráczkevei kerület képviselőnek választotta, s az országgyűlés megnyitása-kor mint korjegyző szerepelt. Az 1887- és 1892-iki választások alkalmával is ugyanezen kerületben nyert mandátumot. 1896. október 28-án — három jelölt lévén — nem kapott abszolút többséget, de a november 12-én megtartott pótválasztáson régi kerülete újból nagy többséggel választotta meg. A házban első beszédét a főrendiház reformjéről szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával mondotta. Felszólalt azóta is sok kérdésben s több bizottságban mint előadó is működött. Tevékeny részt vett a közélet más terén is. Tiszteletbeli főjegyzője Pestmegyének s mint a törvényhatóság bizottsági tagja, közigazgatási s minden fontosabb bizottságának tagja, élénk részt vett a közigazgatásban. Alapító tagja az országos magyar gazdasági egyesületnek, vörös kereszt-egyleti megbízott, sok más jótékony és kulturális egyesület buzgó pártolója. Az alberti ág. ev. egyház felügyelője, budapesti presbíter, bányakerületi törvényszéki bíró, több egyetemes és kerületi bizottságnak is tagja. Pestmegye az ő kezdeményezésére létesítette a tisztviselői nyugdíj-alapot, mielőtt erre az 1886-iki törvény a törvényhatóságokat kötelezte volna. Ugyancsak az ő indítványára határozta el a megye, hogy a képzőművészeti társulatnál nagyobb alapítványt tesz s festette meg Ő Felsége arcképét Benczúrral. 1889 óta cs. és kir. kamarás. Tagja a képviselőház közigazgatási és gazdasági bizottságának.

SZILÁGYI LAJOS, Laczházán született 1847-ben. Jogi tanulmányai befejeztével közszolgálatba lépett, melynek 25 éves évfordulóját tavaly ünnepelték meg nagy részvét mellett a solti járásban. Szilágyi Lajos közhasznú tevékenysége sok oldalú, egyike ő azon férfiaknak, kik nem csupán hivatalos feladatuk szűk korlátai közt mozognak, hanem ezenkívül is teljes buzgósággal igyekeznek a közjót előmozdítani. Így főképp neki köszönhető a ráczkevei Duna-híd, a helyi érdekű vasút létesítése, az ottani tűzoltóság felállítása, több középület emelése, stb. De a vidék lakossága nagy mértékben méltányolja is kiváló érdemeit, így többek közt az említett vasút megnyitása alkalmával 16 község választotta meg diszpolgárának.

Szász GYULA Székes-Fehérváron született 1850-ben. Tehetsége már korán feltűnt, atyja a bécsi képzőművészeti akadémiába küldte, hol tanárai figyelmét csakhamar magára vonta, s a művészeti ösztöndíjat is elnyerte. Már növendék korában több számot tevő művet készített, de a neves művészek sorába «Bacchus neveltetése» című szép szoborcsoporthoz emelte, mely nevét egyszerre ismertette tette. Tanulmányai bevégezésére Olaszországban töltött hosszabb időt, honnan hazatérve, Budapesten telepedett le, hol a nemzeti színház számára készített mell-szobrok által csakhamar magára vonta a közfigyelmet. Sok munka dícséri a fővárosban művészi tehetségét, így pl. a Foncière palotáján a Merkur alakja, az operán a Mozart, Glück,

Ellinger Ede fényképe után.

FÖLDVÁRY MIKLÓS, A RÁCZKEVEI KERÜLET ORSZ. KÉPVISELŐJE.

SZÁSZ GYULA SZOBORÁSZ.

SZILÁGYI LAJOS, RÁCZKEVEI FŐSZOLGABÍRÓ.

Mayerbeer szobra. Több templom szobrászati díszítése is ő készítette. Újabb az országház számára készített hét király alakot, a honvéd főparancsnoksági épülethez a pompás óriási méretű szobrokat, stb. Nagyon munkás ember Szász Gyula s azonkívül, hogy még folyvást sok művet alkot, 1883 óta a budai főreáliskolában, mint a gyakorlati mintázás tanára is működik.

RÁCZKEVE.

Irta Károly János.

Nem merengek el azon események fölött, melyek a két Duna közötti Csepelszigetet történelmi nevezetességűvé teszik; nem szólok arról, hogy Árpád, mielőtt a Dunántúl elfoglalására indult volna, családjával együtt a szigetre telepedett, hol a Duna biztonságát, erdei szórakozást adtak neki, hol dús mezőt, alkalmas itatót, árnyas delelőt találtak ménesei, a mely lovászmesterétől nyerte nevét — a hagyomány szerint — nemcsak Csepel falu, hanem az egész sziget is. Nem említem, hogy a honfoglalás befejezése után ismét ide tért vissza, a hol fia, Zsolt született és a hol ez Ménmarót lányával menyegzőt tartott. Csak annyit mondom, hogy Csepelsziget jogozime, mint királyi családi birtok, Árpádtól származik, a ki azt egész Fehér- és Solt megyékkel együtt fejedelmi birtokká tette.

Mindezekről nem szólok, mert nem keresem ünneplő szülőhelyem alapítását Árpád udvarháza, királyi laka romjai fölött, hisz azt sem tudjuk, hol állt az egykor és azt sem tudjuk, mi volt annak a falunak a neve, a mely Szent-Ábrahám-Teleke előtt azon a helyen valamikor állott. Csak egyet tudunk, azt t. i., hogy a mai Ráczekeve 1440-ben tűnik fel először a történelemben.

I. Ulászló király Budán 1440 október 10-én kelt oklevele szerint a török betört az ország déli részeibe, feldulta a Keve völgyében levő Keve — ma Kuvin — határvárost; lakosai, kik ráczok voltak, elmenekültek az ország szívébe és az irtalmas király letelepíté őket az ő családi birtokán a «Csepelszigeten, egy puszta, üres helyen, az ott álló s Szent Ábrahám patriárka tiszteletére szentelt templom körül, a hol állítólag régenten falu volt»; s megengedte nekik, hogy ugyanazon szabadalmakkal élhessenek, melyeket még a határszélen laktukban, Kevében, Zsigmondtól, Alberttól és magától Ulászlótól kaptak.

Királyaink a jövevényeket kegyükbe fogadják, maga I. Ulászló a telepítési évben révjogot ad nekik. V. László 1453-ban a magukkal hozott régebbi kiváltságokat megerősíti és fölmenti őket minden adótól és idegen bíró ítélkezésétől; 1455-ben pedig Kevi város rácz polgárainak, kik Csepel királyi szigeten Szent-Ábrahám-Teleken, más néven Kis-Keviben megtelepedtek, mindaddig, még régi helyükre a határszéli Kevébe vissza nem mennek, mindazon kiváltságokban, melyekkel ott birtak, megerősíti. És ezen okle-

velben nevezi el az új telepet a régi «Szent-Ábrahám-Telkét» «Kis Kevinek» is.

Mátyás király 1458-ban szintén megerősíti mindazon szabadalmait, melyekkel a határszéli Keve városában birtak. 1464-ben pedig, mindaddig, míg a határszéli Keve városába vissza nem mennek, úgy a régi, mint a Kis-Keviben nyert szabadalmait helybenhagyja.

Úgy látszik azonban, hogy előbbi lakóhelyükre való visszatelepedéshez nem volt kilátás, mert Mátyás 1464-ben egyik korábbi keleti adománylevelét, melyben a Szent-Ábrahám-Telken, másképp Kis-Keviben lakó rácz polgároknak Kis-Kevi szomszédságában, a Csepelszigeten fekvő bizonyos földterületet adományozott: újra adományozza.

Es ez a földterület ma is Ráczekeve a Kis-Duna, Szent-Márton, Újfalu, öreg Duna Lorév, Becse között elterülő határa.

Az 1481-ik évben Mátyás király nejeinek, Beatricának adta az egész Csepelszigetet. 1518-ban mint koronabirtok, a királyi konyha ellátására fordítottatott. A «Ráczekeve» név először Zápolya 1536-iki oklevelében fordul elő, a mely névvel a közhasználat a várost rácz lakosai után felruházta. 1628-ban Eszterházy Pál gróf az egész Csepelszigetet zálogba vette, majd pedig Heiszter Donát, azután 1696-ban Savoyai Jenő foglalta el, a kinek halála után aztán ismét a koronára szállott.

Megvan a város jegyzőkönyvében őrizve Skaricza Máténak, a ráczkevei reformátusok predikátorának verses krónikája a XVI. századból. Ebben elmondja Skaricza, hogy a templomokon kívül díszes felházak, tágas raktárak valának Keviben, hét piac és még több utcával. Terjedelméről, kultúrájáról, kereskedelméről a német császár konstantinápolyi követének jelentése is megemlékezik 1573-ból.

«Junius 23-án — mondja ez — 10 óra tájban elindultunk Budáról, a pasa harmincz személyt rendelt mellénk, kik bennünket Konstantinápolyig kísérennek, köztük volt a fekete, de nyájas Szinán bég, két öreg csasz és három jancsár. Először is Ráczekeve érkeztünk. Ezen hosszadalmas nagy mezőváros hódol mind a töröknek, mind Salm-Eck grófnak. Lakosai magyarok, kik nagyobb részt kálvinisták és ráczok. Az utóbbiaknak szép templomuk van. A mezővárosban nagy vásár tartatik, melyet a bécsi kereskedők is szoktak látogatni, kik gyermekeiket ide küldik a magyar nyelv megtanulása végett.»

Hanyatlása a török hódoltság korával kezdődik; nyakába ült a török és ezerféle zsarolással terhelte. A török defterek szerint 1543-tól 1546-ig a kevei bíró, Bokdán Gyurkó,

PÉCHY TAMÁS.

Ellinger fényképe

PÉCHY TAMÁS.

1829—1897.

A császárlátogatás izgalmai közt jött híre a felvidékről, hogy Péchy Tamás, egykori közmunka- és köz-

lekedésügyi miniszter, a képviselőház volt elnöke, abaújmegyei birtokán, Alsó-Kázmárkon e hó 17-ikén elhunyt. Nagy részvéttel fogadták a gyászírt mindenütt, hol figyelemmel kísérik a közéletet s pár év alatt el nem felejtik azokat, a kik a közügyek érdekében fáradoztak.

Pécsújfalusi Péchy Tamás 1829-ben született előkelő családjának ősi birtokán, Alsó-Kázmárkon, Abaújmegyében. Iskolázását a szülői háznál, egy jeles nevelő, Lukács Pál vezetésével kezdte meg, középiskolai tanulmányait pedig Eperjesen és Sárospatakon végezte, miközben Tompa Mihály volt a nevelője. Aztán jogi tudományokat végzett. 1848-ban mint még alig 20 éves ifjú tiszteletbeli fogalmazó lett Deák Ferencz miniszteriumában; de hivatalát csak rövid ideig folytatta, mert a kitört vihar magával sodorta s beállott honvédek. Az egész

az egész sziget bérletjévédelmei után félélvén-kint 100 ezer akcse-t volt kénytelen a töröknek fizetni, mely összeg, 60 akcset egy arannyal számítva, 1666 aranyra rugott.

1556-ban már Piri Ali és Ibnamin zsidó bérlok kezén volt a sziget, s nem kevesebb mint 1.173,000 akcset szedtek a lakosságtól.

Alig hogy a kereszténység 1686-ban bevette Budát s az elbujdosott ráczkevek tűzhelyeikhez visszatértek, rájuk rohant Fejérvárról a török és iszonyú saracccal sújtotta őket, mit miután minden kigondolható kínzások daczára sem tudott rajtuk megvenni, fölgnyújtotta a várost. Még ez sem volt elég, mert azon kevés népet, melyet életben hagyott a török, megtizedelte az éhség. A Rákóczi-korszakban a lakosság pártokra szakadt, megfogyatkozott, úgy, hogy Bél Mátyás 1730 táján már csak silány községet talált.

Vallás tekintetében a letelepedettek görög-keletiek voltak, később magyarok is jöttek, különösen Fejérvárról, mikor a török 1543-ban elfoglalta azt; ezek katolikusok voltak. A protestantizmus első hirdetője Szegedi Kis István volt, a ki itt predikátoroskodott is, meg a kerület superintendensévé is lett, s működési köre leginkább Pest- és részben Fejérmegyére terjedt. Egy másik érdekes emberről is meg kell emlékeznünk.

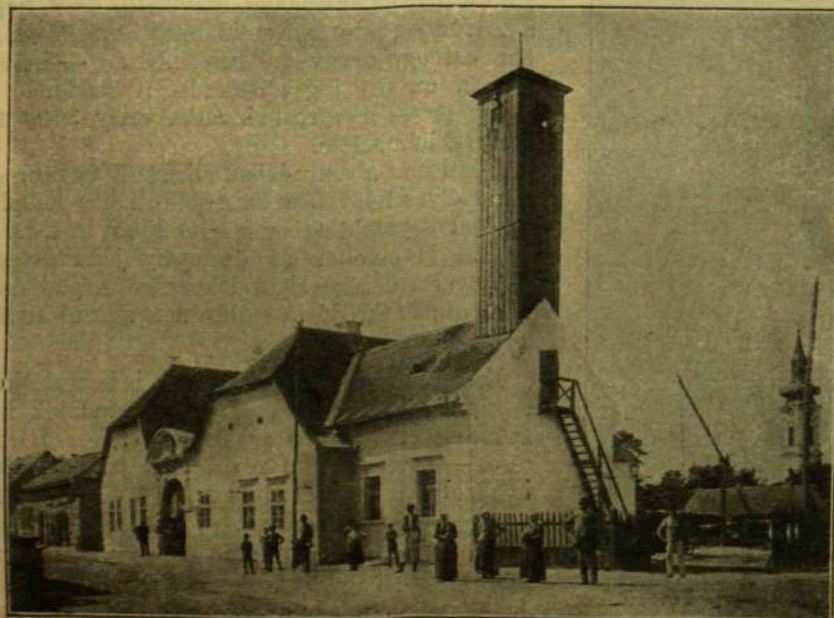
A városnak e szülöttje Horváth János volt, huszárnagy a francia háborúban, kit szabólegény korában fogtak kötéllel katonának. Vitézségével, hadi érdemeivel őrnagyságig vitte. Mikor I. Napoleon elbukott, a fogoly VII. Pius pápát Fontainebleauból ő kísérte Rómába, s midőn útközben egyszer a pápa a hidegtől didergett, ő adta rá fehér huszárköpenyegét. Elismerésül több kitüntetés mellett a Krisztus-rendet kapta a pápától, mely rendjel ma is a ráczkevei kath. templomban a ciborium takarót díszíti. Én még ismertem a nyugalmazott marczona vitéz katonát, a ki a negyvenes években halt meg Ráczekeven.

Ma három hitközség három templomban imádja az Istent. Hogy a mai ev. reformátusok vagy a görög-keletiek temploma áll-e az egykori

Behr Dező amateur fényképe.

WLASSICS MINISZTER ÉRKEZÉSE A NEMZETI MUZEUMHOZ A NÉMET CSÁSZÁR FOGADÁSÁRA.

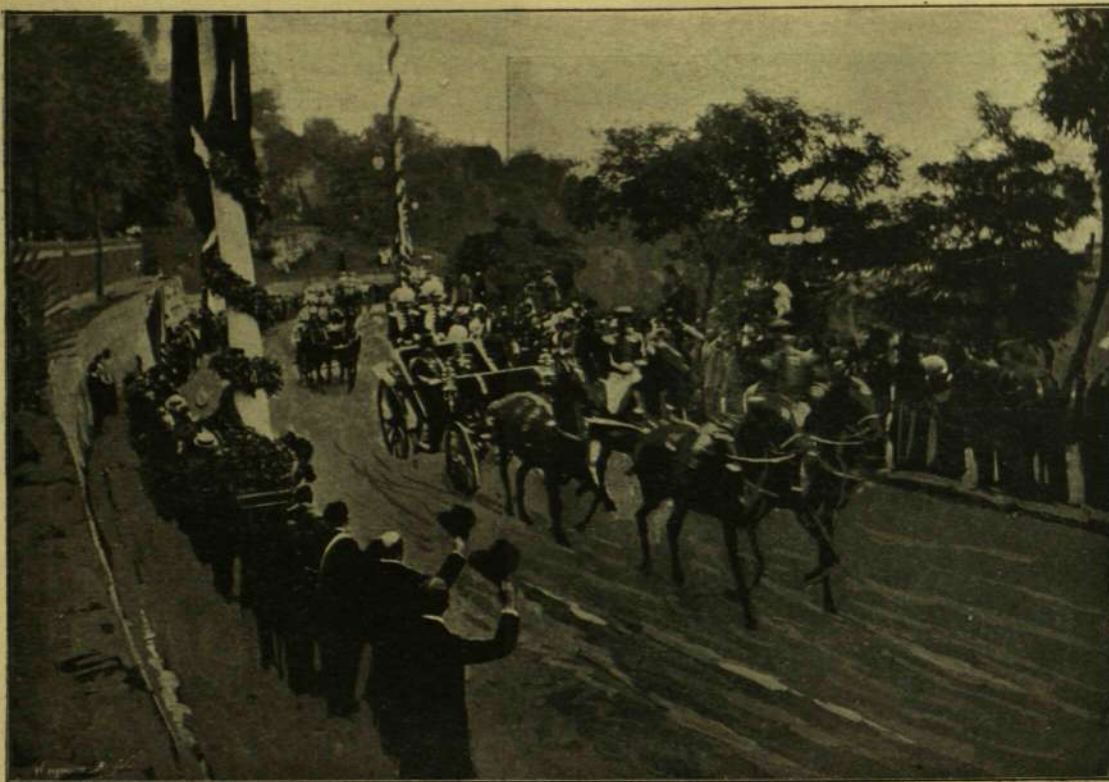

A RÁCZKEVEI VÁROSHÁZ. — Wottis fényképe után.

Behr Dező amateur fényképe.

II. VILMOS CSÁSZÁR MEGÉRKEZÉSE A NEMZETI MUZEUMHOZ.

A BEVONULÁS AZ ALBRECHT-ÚTON.

Paur Géza fényképe után.

hadjáratot végig szolgálta, miközben kapitányságig emelkedett. A fegyverletétel után elfoglalt s besorozták közlegénynek az osztrák hadseregbe, de innen hatalmas pártfogók közbenjárására félév múlva megszabadult. Ekkor nagyobb utazást tett nyugati Európában, hol egyes egyetemeken is töltött több-kevesebb időt, miközben természettudományi, főleg pedig geológiai tanulmányokkal foglalkozott. Hazatérte után birtokára vonult s ott gazdaságot vezetett, de szorgalmas olvasgatással addig szerzett képzettségét is folyton gyarapította. 1857-ben vett nőül egy kiváló műveltségű hölgyet Menszáros Albertinát, s házasságukból több gyermek született.

Péchy Tamást az 1861-ik év szolította ki csöndes magányából. Megyei bizottsági tag lett, s a megye közügyei iránt való nagy érdeklődésével olyan népszerűsége emelkedett, hogy Abaújmegye 1867-ben egyhangú lelkesedéssel őt ültette első alispáni székébe. De e diszes állást csak egy évig viselhette, mert 1868-ban a szikszói kerület képviselővé választotta. Az országgyűlésen a balközépi ellenzékhez csatlakozott, mint Tisza Kálmánnak már régebben is lelkes pártfele. Később a kormánypárttal való fuzió alkalmával az új szabadelvű pártba lépett át és közmunka- és közlekedésügyi miniszter lett. Ez állásában öt évig és emlékezetes sikerrel működött. A vasútat ügykezelési nyelvére tette magyarrá. Szintén az ő nevéhez fűződik a vasútat államosításának megkezdése, valamint általában a magyar állami vasúti politika megindítása, a mit aztán Baross Gábor oly sikeresen fejlesztett tovább.

1880-ban Szilágy József utódjául a képviselőház elnökévé választván, ezt a tisztet tízenegy évig viselte, a mely idő alatt sok megtiszteltetésben részesült; a király is 1883-ban a vas-korona-rend I. osztályával, majd pedig a valószínű belső titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki.

1892-ben, mikor a téli választások után a képviselőház újra összeült, az elnökválasztásnál a szabadelvű párt b. Bánffy Dezsőt emelte az elnöki székbe. Péchy Tamás ezután is a pártban maradt az egyházpolitikai törvényjavaslatok tárgyalásáig. Akkor azonban gróf Szapáry Gyulával és néhány más elégedetlennel együtt kilépett a szabadelvű pártból és a pártönkivüliek kisd csoportjához csatlakozott, mely aztán pártelnökévé választotta.

Egész életén át igen érdeklődött egyháza, az ág. evangélikus felekezet ügyei iránt. A tiszai egyházmegyének hosszú időn át főfelügyelője volt, s mint ilyen, a leghatározottabb harcot folytatta egyháza körében azok ellen, a kik pánszláv ábrándjaikban ellenséges magatartást tanúsítottak a magyar állameszme iránt. E tekintetben megalkuvást nem ismerő, sőt kérelhetetlen volt, mert azt a meggyőződést táplálta és hangoztatta, hogy a protestáns egyháznak sem hittani, sem önkormányzati tekintetben

nem szabad a magyar állameszmével összeközebe jutnia. Csupán az egyházpolitikai törvények létesítéséhez és életbeléptetéséhez nem akart hozzájárulni.

A társadalmi életben általános tisztelet környezte, a családjában példás férj és atya volt. Már régebben gyöngékedett, a legutóbbi időben pedig rohamosan pusztultak testi erői. Az országgyűlés nyári szünetére hazavonult Abaújba, s itt érte el halála e hó 17-én szülőhelyén, Alsó-Kázmárkon. Szept. 21-én tették örök nyugalomra nagy részvét mellett alsó-kázmárki családi sírboltjába.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Az egyetemi iskolai év. Szeptember 19-ikén nyílt meg ünnepélyesen a budapesti tudományegyetem iskolai éve, szeptember 22-ikén pedig a műegyetemé.

A tudományegyetem ünnepélye az új városház dísztermében ment végbe, *Wallacis* közoktatásügyi miniszter jelenlétében. Dr. *Bognár István*, a volt rektor, beszámolt az elmúlt év eseményeiről, aztán átadta a rektori jelvényeket utódjának, *Herczegh Mihálynak*. Az új rektor tartalmas székfoglalóját nagy figyelemmel hallgatták. Első része tudományos alapon foglalkozik a rektori méltóság fejlődésével. A székfoglaló második része annak hangsúlyozása és erős érvekkel való bizonyítása, hogy milyen fontos

dolog az egyetemi önkormányzatnak fentartása és erősítése. „A négy kar és a tanács” című fejezetben foglalkozik az egyetem új rektora a tünnetekkel is. A mi a tünnetéseket illeti, — ugymond — kötelessége a rektornak, ha kell, a legerélyesebben intézkedni arra nézve, hogy ezek a kellő korlátok között maradjanak. De midőn a rektor kötelességeit az ifjúsággal szemben erőlyesen hangoztatja, ezzel nem az ifjúság lelkesedését akarja elítélni, sőt helyes irányban ezt ápolni is fogja, mert az egyetemnek nem csupán tudományos, de hazafias és nemzeti missziót is kell teljesítenie. Az igaz lelkesedés nagy gondolatokban és tettekben nyilvánkozik, nem szavakban. — A beszédet a közönség és az ifjúság ismételt megjelenezte.

Végül *Zsögöd Benő*, a jogtudományi kar új dékánja tartott hosszabb megnyitó beszédet, a melyben szépen kifejti az egyetem hivatását. Nem kényeszerubbony ez, hanem tárháza a tudományoknak, a melyből mindenki méríthet annyit, a mennyit akar.

A miniszter, a ki mindvégig jelen volt, melegen üdvözölte a rektort és a dékánokat.

A műegyetem megnyitó ünnepének színhelye e hó 22-ikén az új nagy előadási terem volt, melyet a nyáron építettek 500 hallgató számára. Egészen megtelt ez. Az első padokban *Wallacis Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Hollán Ernő* nyug. altábornagy, *Szily Kálmán*, akadémiai főtákar, *Herczegh Mihály*, a tud. egyetem rektora, stb. foglaltak helyet.

Az emelvény piros bárnyból készült baldachinja alatt *Wartha Vincze*, műegyetemi rektor és *Ilosvai Lajos*, *Klein Gyula* és *Asbóth Emil* dékánoak ültek, mindannyian díszmagyarban.

A megnyitó ünnepnek csupán egy tárgya volt: *Wartha Vinczének*, az újból megválasztott rektornak beszéde. Ebben megelégedéssel említette, hogy a helyszűke okozta bajokon immár segítve lesz, a műegyetemi építkezésekre előirányzott 600.000 frtól szóló törvényjavaslatot az országgyűlés elfogadta. Ezután a műegyetem ötven éves történetét mondta el. A jelen század harminczas éveiben kezdetek nálunk egy különálló műszaki egyetem szervezéséről gondoskodni. E törekvés az 1844. június hó 20-án kelt legfelsőbb rendelettel nyert befejezést, a melylyel ugyan nem műszaki egyetemet, hanem egy ipartanodát szerveztek. Az ipari tanoda 1846. augusztus hó 27-én kelt udvari rendelettel *József nádor* ő fensége nevével díszítette és 1846. november 1-én megnyitottat. Ez időponttól kezdve számítottuk volna az 50 éves jubileum évfordulóját. 1748. május havában az új intézet közel állott hozzá, hogy műegyetemmé átalakítva, áldásos működését a megfelelő eszközökkel folytathassa, de a szabadságharc közbejött mozgalmak ez üdvös szándékot meghínsítottak. Az 1850 szeptember 29-én kelt legfelsőbb rendelet mondja ki, hogy az ipartanoda műegyetemmé emelendő, de ez tényleg csak 1857-ben következett be.

De az intézet helyzete műegyetemi rangra emelésével sem sokkal lett külön. 1860-ban, a legelső szabadság szellőfuválra javaslat javaslatot ért. 1882-ben a mű be volt fejezve és a hosszú küzdelem méltó jutalmat nyert az elért fényes eredményben. Eddig pótoltuk a mulasztottakat, most immár törekedünk kell a nemes versenyben az első közé jutni. Majd a lefolyt év eseményeire tért vissza.

AZ ALBRECHT-ÚT SARKA A BEVONULÁSKOR.

Hatacs Miksa fényképe után.

II. VILMOS CSÁSZÁR BUDAPESTEN.

A jelentés végén a fiatalasághoz fordult, intvén őket, hogy férfias komolysággal foglalkozzanak tanulmányaikkal s ne tekintsek kényszernek a tanrend utbaigazító és csak a hallgató javát szem előtt tartó intézkedéseit. A hallgatóság lelkes éljenzés fejezte be az ünnepélyt.

Előfizetési fölhívás.

A „*Vasárnapi Ujság*”, a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *újabbban hetenként egy félivel bővítve*, „*A Vasárnapi Ujság regénytára*” című állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a fölap, szintén *művész képekkel van díszítve*. — A „*Vasárnapi Ujság*” a női munkára és dívatra vonatkozó képeket és cikkeket is ad, s félevenként művészi becsű nagy képmellékletet, összesen több mint ezer képet évenként.

A „*Vasárnapi Ujság*” társalapja, a most már 43-ik évfolyamában lévő „*Politikai Ujdonságok*”, melynek állandó ingyen melléklete a „*Magyar Gazda*” című gazdasági és kertészeti képes lap. — A „*Politikai Ujdonságok*” minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a „*Világkrónika*” című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

	egész évre	félre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt — kr.	4 frt — kr.	2 frt — kr.
A Világkrónikával együtt	9 . 60 .	4 . 80 .	2 . 40 .
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12 . — .	6 . — .	3 . — .
A Világkrónikával együtt	13 . 60 .	6 . 80 .	3 . 40 .
Csupán a Politikai Ujdonságok	5 . — .	2 . 50 .	1 . 25 .
A Világkrónikával együtt	6 . 60 .	3 . 30 .	1 . 65 .

Az előfizetés bármelyik hónap elsejétől kezdve eszközölhető.

Az előfizetéseket a „*Vasárnapi Ujság*” és „*Politikai Ujdonságok*” kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

*

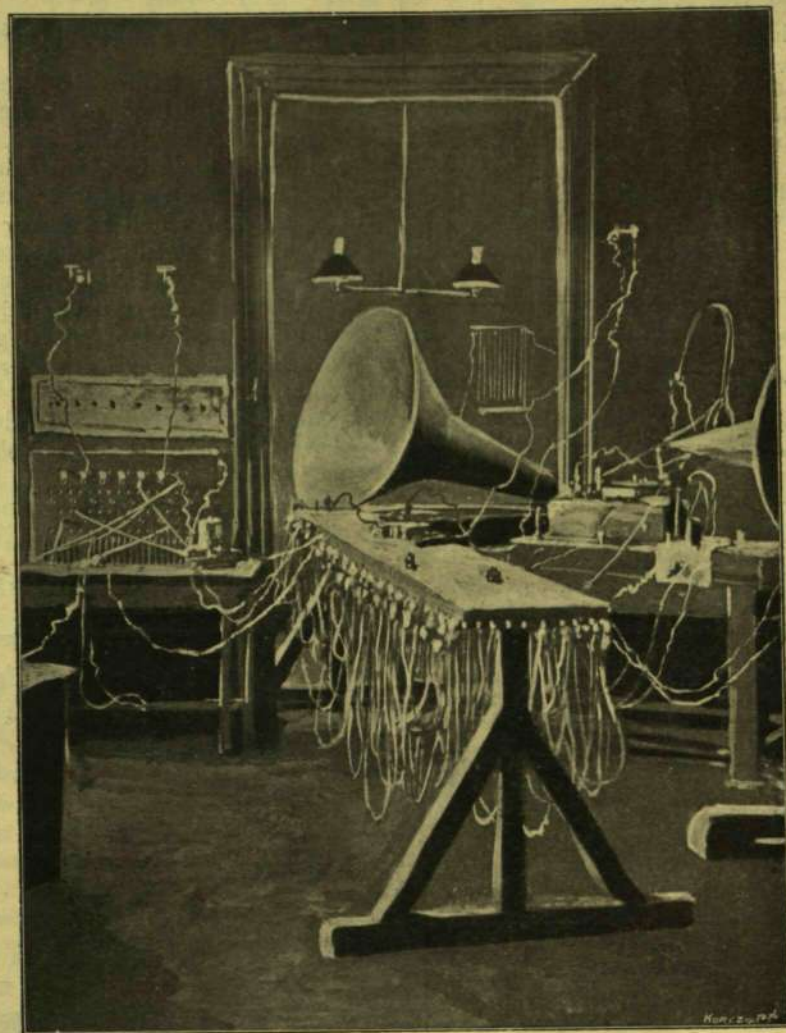
Új kedvezmény előfizetőinknek. Folyó év október 1-től kezdve, azon előfizetőinknek, kik a „*Vasárnapi Ujság*”-ra az egész évi előfizetési díjat, 8 frtot, egyszerre beküldik, ugyanily összegű, tehát 8 frtól szóló visszatérítési szelvényt adunk; ugy szintén azoknak, kik a „*Vasárnapi Ujság*” és „*Politikai Ujdonságok*” egész évi előfizetési díját, 12 frtot egyszerre beküldik, ugyanily összegű, tehát 12 frtól szóló visszatérítési szelvényt adunk. Ezen visszatérítési szelvények a budapesti általános visszatérítési pénztárnál az illető előfizető javára elhelyezett, tehát saját tulajdonánál tekintendő takarékbetétek lesznek. (Ezen visszatérítési szelvények körülményes ismertetését „*Filléres takarékpénztárak*” című közleményünkben, lapunk 38. számában, találja az olvasó.)

A „*Vasárnapi Ujság*” kiadóhivatala.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. A királyi október elsejéig marad Budapesten. Akkor érkezik meg *Erzsébet* királyné, ki október havát itt tölti. Ez időben *Ferencz Ferdinánd* főherceg is Budapesten időzik. A király szept. 24-ikén délelőtt a tüzérségi új kaszárnya zárkó letételének ünnepén vett részt a miniszterek, a városi hatóság tagjai és a hadtestparancsnokság jelenlétében.

A román királyi pár Budapesten. A jövő hét elején ismét fejedelmi vendégei lesznek a budavári királyi palotának. *Károly* román király és *Erzsébet* román királyné Németországból jövet, szeptember 28-ikán délután 2 óra 30 perczkor Budapestre érkeznek. A pályaudvaron a királyi pár fogadására megjelenik: ő felsége, a főhercegek, *Mária Jozefa* főhercegnő, valamint a miniszterek. Délután 5 órakor udvari ebéd, este díszelőadás az operában.

A TELEFON-HIRMONDÓ MŰSZAKI OSZTÁLYÁNAK KÍSÉRLETEZÉSI TERME.

Szept. 29-ikén a királyi vendégek a várost tekintik meg, a román király a 6. sz. gyalogezred tisztikarának reggelit ad. Délután folytatják a város megtekintését; 6 órakor díszebéd; esti 9 óra 15 perczkor elutazás.

Gróf *Zichy Jenő* újabb ázsiai expedíciója. Dr. *Jankó János* és dr. *Posta Béla* muzeumi örök, a *Zichy*-expedíció tagjai már Oroszországban vannak és javában munkálkodnak az expedíció céljai érdekében. Dr. *Jankó* két hetet töltött Berlinben s onnét Finnország fővárosába, *Helsingfors*-ba utazott. Ott augusztus 6-tól e hó 6-áig a néprajz és a régészeti gyűjteményeket tanulmányozta s aztán dr. *Schwindt* Tivadar finn muzeumi igazgatóval néprajzi tanulmányutra indult. Jelenleg *Sortavala* városban, a *Ladoga* partján folytatja tanulmányait. Dr. *Posta* először *Varsóba* ment, ott a régiségeket tanulmányozta s aztán *Pétervárra* utazott ugyanily célból. Onnan most készül *Helsingfors*-ba, hogy azután *Jankóval* találkozzék. Az expedíció harmadik tagja, dr. *Pápay József*, még Budapesten időzik.

A „*Telefon Hirmondó*”. Az őszi időszak beálltával a magyar beszélő ujság, a „*Telefon Hirmondó*”, is újult erővel s még az eddiginél is jobban tökéletesítve folytatja működését. Az operaháznak ez idén is minden előadását közvetíti s már készül az új vezeték, a mely egy ugyancsak új találmány alkalmazásával lehetővé fogja tenni azt, hogy a „*Hirmondó*” nagylőn az operai előadások a tavalyinál sokkal tisztábban, majdnem tökéletesen legyenek hallhatók. — A népszínházi operett-előadások közvetítése sem marad el s a házihangversenyek, gyermek-estélyek is még e hó folyamán megkezdődnek. *Katonazene* és *csigányzene* szintén gyakran fogja szórakoztatni a hallgatókat. A *villamos nyelvmester* is nem sokára megkezdí működését, s a tanulni vágyók ingyen részesülhetnek majd idegen nyelvi oktatásokban és angol, francia és olasz születésű mesterektől sajátíthatják el a helyes kiejtést, s könnyen megtanulhatják a francia, angol és olasz nyelvet. Ezentúl *tárczák* is olvas fel a „*Hirmondó*” a nap egy meghatározott órájában. Az érdekes híreket a dolog természeténél fogva, a „*Hirmondó*” közli legelőször, ilyenkor *riadó-jellel* hívja fel a közönség figyelmét. A *villamos időjelző* pedig továbbra is ellenőrizi a rozstól járó órákat és naponta reggel 9., délbén 12., este 6 órakor közli a pontos időt. Mellékelve képen is megismertetjük olvasóinkkal a „*Telefon Hirmondó*”.

helyiségeinek egyikét, a műszaki osztály kísérletezési termét, hol az előbb említett újabb tökéletesítések, — a műszaki igazgató találmányai, — már be lesznek vezetve.

Egy herceg szerencsétlen halála. Szeptember 22-ikén nagy szerencsétlenség történt az Elbe torkolatánál, *Cushaven*-ben. Egy torpedó hajó éjjel elsüllyedt, s a hajó parancsnoka, *Frigyes Vilmos* mecklenburgi herceg és két matróz a vízbe fullt. A szerencsétlenül járt herceg öccse volt III. *Frigyes Ferencz* mecklenburg-schwerini nagyhercegnek, 1871-ben született s hadnagyi rangot viselt a német hadi tengerészetben. Holttestét még nem találták meg.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. *Kondor Gusztáv*, a budapesti egyetemen a felsőbb mennyiségtan tanára, a magyar tud. akadémia tagja, elhunyt szept. 17-ikén Budapesten. 1825-ben *Stanova* bácsmegei községben született. A szabadságharcot mint honvéd főhadnagy küzdötte végig. Tizenhat éven át tanárkodott a belvárosi főreáliskolában mint a mennyiségtan tanára, honnan a tudományegyetemre került, hol 27 évig adta elő a felsőbb mennyiségtant. A tudományos akadémia 1861-ben választotta meg levelező tagjává. Élénk tevékenységet fejtett ki a közügyek terén, s nem hiányzott soha a honvéd-egyesület gyűléseiről, a melyen Csanádmegye öreg honvédeit képviselte, tagja volt a tanítóképző igazgató-tanácsának s az egyetem bölcsészeti kara egy ízben dékánjává választotta.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *Tessentyi Károly*, lollityi, bácsmegei evang. lelkész, volt esperes, 85 éves korában, s nagyszámu rokonság, többek közt a *Borovszky*, *Ferenczy* és *Frint* család gyászolja. — *Tischler István*, valószínűleg az ország legöregebb káplánja, ki negyvenkét évig káplánkodott, s plebános nem is akart lenni, 72 éves korában, Tót-Szentmártonban, és Tót-Szerdahelyen temették el szülői mellé. — *Kellermann Antal*, tanító, ki fiatalabb éveiben a ferenczrendiek tagja volt, majd tisztartó lett, aztán Verseczen magán gimnáziumot állított, az ötvenes években népiszkolai tanító lett, 95 éves korában, Nagy-Becskeken, hol megvakulva élte utolsó éveit. — *Holzspach András*, fővárosi vállalkozó, a *Holzspach* A. és fiai cég alapítója, mely részt vett az 1885-iki kiállítás iparsarnokának, az új ország-háznak és az új királyi palotának építésében, 63 éves korában. — Id. *Fényes László*, *Fényes László* hírlapíró édes atyja, 59 éves, Budapesten. — *Fischer Emil*, tartalékos szekerész hadnagy, özv.

Fischer Józsefné fia, ki alig két hó alatt vesztette el férjét és egyetlen gyermekét, 24 éves korában, Budapesten. — Ifj. Komoróczy Sándor, mérnök, a főváros mérnöki hivatalának tagja.

Özv. Laky Antalné, szül. Jódí Garzó Kamilla, 65-ik évében, Felső-Eőrsben. — Özv. Fülöp Lipótné, szül. Hoffmann Ida, 68 éves korában, Veldenben. — Zelcsényi Károlyfalvi Gáborné, szül. Volf Julia, 55 éves korában, Tokajban. — Karikás Lajosné, szül. Mazuch Julianna, 43 éves korában, Budapesten. — Singer Zsigmondné, szül. Anhalzer Jozefin, Szalay Mihály hírlapíró édes anyja, a fővárosban.

Szerkesztői mondanivalók.

Derűre ború. Közölni fogjuk.

J-t. Mélyen érző, költői lélek szól hozzánk ez elégius hangú versből; de hiányzik a nyelv ereje, hajlékonysága s a verselés művésze. Ezek nélkül pedig olyan a költemény, mint a madár szárny nélkül, röpködni nem tud, csak a földön vergődik.

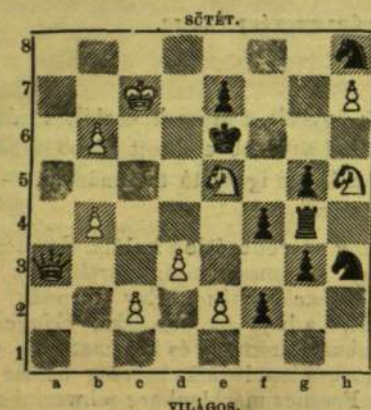
Egy anya keserve. Ha lehet, sort kerítünk rá. Dal a műzsárol. A közölni kőre soroztuk.

Nem közölhetők: Távolból. Szerzőnek úgy látszik, csak a rimékből van némi fogalma, de a mértékről, rítmusról, sejtelmé sincs. A tartalom ép oly gyöngye, mint a kőalak. — A lantos. Az árva. Költő ne félj. Hol vette a mintát ezekhez a furcsa zöngéményekhez? — A távozó nyárhoz. Egy halott felett. Szerző sokat akar mondani, de sohogy sem tudja kifejezni magát, ennél fogva zavarossá válik. Ezenfelül verselése döcögős, kifejezései pedig sokszor épen nem költeménybe valók. Második versét pedig így végzi:

E nem! nem lehet, oh mégse minden
E reszkető hús, e véresejt-koscsnya:
Nem! hisz a lenniiggy e zívben,
Tárol, egy jobb, szebb világnap mosolya.

SAKKJÁTÉK.

2027. számú feladvány. Klett Fülöptől.

Világos indúl a negyedik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 38-ik számában közölt képtalány megfejtése: Az álom ablak, melyen által lelkünk szeme jövőbe néz.

Heti naptár, szeptember—október hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
26 Vasárnap	C. 16. Má. 7 f.	14 E. 15 Sz. f. felm.
27 Hétfő	Kozma és D.	15 Niké
28 Kedd	Venczel kir.	16 Jozefát
29 Szerda	Mihály főan.	17 Zsófia
30 Csütörtök	Jeromos	18 Ariadne
1 Péntek	Remig. érsek	19 Trófián vért.
2 Szombat	Ottó, Leod.	20 Eusztát

Holdváltás. Újhold: 24-én délelőtt 10 ó. 36 pkor.
Felső szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fouland-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenként — japáni, kínai, stb. a legjobb min-tással és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként; szin, csilko, kockázott, mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szin és mintázattal stb.) megrendelt árukat postabér és postaforrástával küld: Henneberg G. (cs. és k. udv. szállító) selymgyárai Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó, Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 7061

52312
V/L.

Árlejtési hirdetmény.

A Dráva folyó barcs-drávatoroki szakaszán 4 éven át, 1898—1901. évig házi kezelésben építendő szabályozási művekhez szükséges, évenkénti részletekben szállítandó, összesen mintegy 68450 m³ kő vállalati uton leendő biztosítása végett folyó évi október 18-án déli 12 órakor a földmívelés-ügyi m. kir. ministerium tanácsstermében nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok a fenti napon d. e. 11^{1/2} óráig Oherolli Károly kir. tanácsos, főigazgatónál (Budapest, földmívelésügyi ministerium, földszint 3. ajtó) nyújtandók be.

A vállalatot szabályozó szerződési minta, általános és részletes feltételek, tervek és egyéb tájékoztató adatok az eszékai m. kir. fölmívelési hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Budapesten, 1897 szeptember 15-én.

Földmívelésügyi m. kir. minister.

Karinthiai
*
Római forrás
legti-z-
tább, szécsav-
dus, alpesi sava-
nyviz, kitűnő hatás-
sal mindenféle betegségnél
legbiztosabb asztali viz, Ma-
gyarszági forrástár:
7277
KOLLER TESTVÉREK gyógtára
a Nagy Kristóf-hoz Bpest, Kristóf-tér.

Minden nő, ki ele-
gancziára és csinre va-
lamit ad, ruha-alj-
ának beszerzésére ki-
zárólag „Ideal”
szabadalmazott
bárony sujtást
használ. Kap-
ható a mon-
archia min-
den szabó-
kellék-
üzleté-
ben. 7308

A besorozott.

História 1850-ből.

Irta

Vadnai Károly.

Kiadja a Kisfaludy-társaság

Ára füzve 80 kr.

Vászonkötésben 1 frt 20 kr

Dr. Hőgyes korszakos találmánya Asbest-talpbélés

Nincs bőrkeményítés!
Nincs labiradás!
Nincs meghülés!
Nincs semmiféle lábbaj!
Követeljük az
Asbest-talpbélést
cipészeinkéntől.

Felnőtteknek 35—46 szimig
frt 1.—
Gyermekeknek 20—34 —.50
csak utánvét mellett.

Dr. Hőgyes találmányát
szabadalom védi minden
országban. — Bővebb felvil-
ágosítást kérszaggal ad

„Az Első magyar asbestárny-gyár”

Budapest, VI., Sziv-utca 18.

Kapható kicsiben VÁRADI BELA úrnál IV. ker.,
Kishid-utca 9. szám. 7225

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgyor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

ŐS BUDAVÁRA.

Új szeptemberi műsor:

Külön belépő díj nélkül, a nyílt színpadon.
Carmencita, spanyol táncosnő. Brothers Avello,
komikus némajáték. Brothers Forrest, zenéből-
Kelly W., yongleur. The 3 Wards, akrobata-cso-
port. Jackley Roston, majomtanár. Robert angol
tánc- és dalsopart. Geer Lőrincz, erőművész. Hila-
ris & Tordant, francia excentrikerok. The Qua-
vers bohócok. Magyar daltársulat. Pontban 1/9-kor
a Mecsetben fellépte a világhírű Haulon légzőtársasá-
nak (a légkirályai). 5 zenekar, fényes díszvilágítás.
Belépő díj: esti 6 óráig 20 kr, azontul 30 kr.
Ünnepély alkalmával este 6-ig 40 kr, azontul 50 kr.
A földalatti vasút éjjel 1 óráig közlekedik.

Báró Glaubitz Alfons

gazdasága és méhészetéből mérsékelt áron kaphatók:
elő méhrajok, méhkaptárak
saját készítmény, tetszés szerinti
méretben. Rajszállító-ládák,
mülep. A méhészethez szük-
sleges gépek és eszközök. —
Fajtenyésztésünkben: norman-
dián órák nyulak, díszga-
lambok, fajbaromfiak, tojá-
sok és gyümölcskosarak.
Megrendeléseket elfogad és ár-
jegyzéket küld kíváratra bér-
mentve: br. Glaubitz Alfons
gazdasági, méhészeti kiviteli telep
elárúsítása Budapest, Garay-
tér II. sz. 7329

A szépség. La beauté.

Minden létező szépséges között az
Original-Pasta
POMPADOUR

dr. Rix A. (Bécs) készítménye
foglalt el mindenkor az első he-
lyet. Ez a világhírű, általános-
sággal ismert szer — jóhatású és a ki-
lombon visszatérítés mellett
alul 14 nap alatt: szeplőt, máj-
foltokat, pattanásokat, orr-
vörösségeket, pustulákat,
himlőhelyet és általában min-
den, az arczot rontó tisztatlanságot.
A bőr bármilyen puha, világos, a ru-
czok kényelmesnek, míg végül az
ifjúság valódi, természetes szépsé-
ge, az arczszínt lehelő az arczra és
a csodaszer.
Prokesch-Osten grófnő (Gos-
mann Friderik), a legjobb meg-
délő írja: „Dr. Rix aszany! Kild-
jón lamót — mint már évek óta — 5
Pasta-Pompadour! Gmundenben.”

A tésék.
Frank Kati k. a. M/m. Frankfurt-
ból már évek óta így rendel: „Salve-
kedjék mint rendszeresen címzem 5 Pasta
Pompadour M/m. Frankfurtba küldeni.
Ez így tovább vagy 10,000 nagyon régi
vagy a világ magán és legmagasabb
közéből. Mert a ki ezt a csoda-pasztát
csak egyszer használta, az tovább ajánlja.
1 tégely Original-Pasta Pompa-
dour használati utasítását: 1 frt 50 kr,
1 üveg pompadour-tej, rizspor helyett
használatát és jól tapad 1 frt 50 kr,
1 doboz Pompadour-szappan (3 db)
durva, ropogósított kesek ellen 90 kr.
Marquise szappan fűrés használatára 50 kr
Rix dr. Marquise de Pompadour
Fett-Puder-ve igen alkalmas napnál
és éjjel használatra; nemcsak szépsé-
g és rózsák teszi a bőrt, hanem meg is
puhítja és ifjú áde színt kölcsönöz neki. Teljesen ártalmatlan, melyet
a legmagasabb arisztokrácia hölgyei és a művésztársulatok is szeretik
használni, 1 doboz ára 1 frt 25 kr.
Gyógyszerészek, a kik még raktáron nem tartják, fordul-
janak a központhoz: Bécs, Praterstrasse 16. saját ház.
Wilhelmine Rix dr. özvegye és fia.
40 év óta egyedül készítője a valódi Original-Pasta Pompadournak.
Budapest: Török Józsefnél dr. Egger Leo és Egger J.-nél
és Braun Moritznál. 2387

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest,
IV. ker., Egyetem-utca 4.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

HIRDETMEY.

Az 1897. évi szeptember hó 21-én tartott rendkívüli közgyűlésen elha-
tározott, hogy a bank részvénytőkéje

**5000 db új részvény kibocsátása által
két és fél millió o. é. frttal felemeltessék**

és hogy ezen új részvények, melyek 1898. január 1-től az üzleteredményben
részesülnek, a régi részvények birtokosainak átvételre felajánlatsanak.

Ezen határozat alapján a régi részvények birtokosainak a fent említett
5000 db részvényt átvételre a következő feltételek mellett ajánljuk fel:

1. Öt-öt régi részvény alapján egy-egy új részvény vehető át.

2. Az átvételi árólyam o. é. 1150 frtban állapítatik meg, mely-
ből 500 frt a részvénytőkére, 650 frt pedig a tartalékalapok javára fog iratni.

3. Az átvételi jog a különbeni elenyészés terhe alatt f. é.
szeptember 22-étől kezdve f. é. október hó 5-ig bezárólag hét-
köznapokon értékpapírpénztárunknál gyakorolható.

Ezen határidővel az átvételi jog megszűnik.

A ki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket szelvényiv
nélkül, jegyzék kíséretében, melynek mintája a bank értékpapírpénztáránál
átvehető, lebélyegzés végett ugyanott benyújtani és egyidejűleg az első rész-
fizetést készpénzben teljesíteni.

4. A benyújtott régi részvények azonnal lebélyegzetnek és vissza-
adnak, tiz nap leletével pedig az első befizetésről szóló elismervény vissza-
adása ellenében ideiglenes részvényjegy, illetőleg igazolvány (lásd a 7. pontot)
szolgáltat ki, melyen egy a lebélyegzés alkalmával eszközölt, mint a későbbi
befizetések nyugtáztatnak.

5. A befizetések következőképp teljesítendők:

o. é. frt 230.—	1897. szeptember 22-től október 5-ig	5-ig
„ „ 230.—	„ november 1-től november 15-ig	15-ig
„ „ 230.—	„ december 1-től december 15-ig	15-ig
„ „ 230.—	1898. január 1-től január 15-ig	15-ig
„ „ 230.—	„ február 1-től február 15-ig	15-ig

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet vagy vala-
mennyt egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Az 1898. január 1-j. előtt teljesített befizetések után a
bank a befizetés napjától 1897. december 31-ig 5% kamatot
térít meg, ellenben oly befizetésekre, melyek 1898. január 1-én túl teljesítet-
tek, a bank 5% kamatot fog beszélni.

Részletfizetések késedelmissége vagy elmulasztása az alapszabályok 8.
és 9. §§ alkalmazását vonja maga után.

6. Valamennyi részlet befizetése után, de nem 1898. április 1-je előtt,
a fokozatos bélyegilleték lefizetése mellett az ideiglenes elismervények teljes
befizetett részvényekre átcserélhetnek.

7. Ötdrészvényre szóló ideiglenes elismervények nem adnak ki, ha
azonban oly részvénybirtokos, kinek ötnél kevesebb részvénye van, átvételi
jogát gyakorolni kívánna, úgy minden régi részvény után egy igazolvány
adatik neki.

A teljes befizetés után öt ily igazolvány 1898. április 1-től kezdve egy
teljesen befizetett részvényre átcserélhető.

Budapest, 1897. szeptember 21-én.

Az igazgatóság.

* 8. §. Minden, az esedékesség napján nem teljesített befizetés után 6% késé-
delmi kamat jár.

9. §. Az ideiglenes elismervények száma, melyekre a befizetés az esedékesség
napján nem teljesített, a fizetés elmulasztásának az alapszabályokban foglalt követ-
kezményeire való utasítás mellett három ízben közzététnek. (Alapsz. 71. §.) Hat
hétet az utolsó közzététel után joga van a társaságnak kijelenteni, miszerint a késé-
delmes részvényesek társasági jogait, az illető ideiglenes elismervények pedig érvé-
nyüket elvesztették és fel van jogosítva ez utóbbiak helyett ugyanazon számmal ellátott
új elismervényeket tözsedelleg eladni.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő. 7328

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

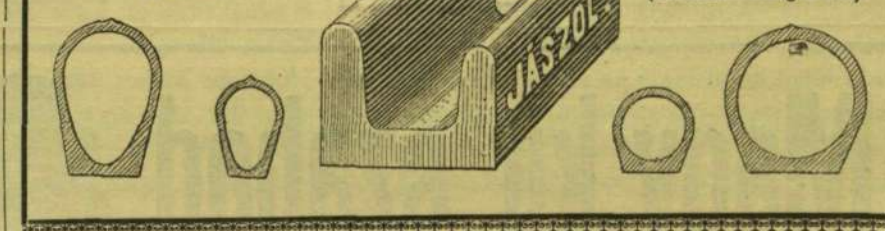
Ezen határozatnak az ideiglenes elismervényeken kitüntetendő.

CHOCOLAT MENIER
A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.
Naponkénti eladás
Kapható minden fűszer-
és csomagoló-kereskedésben
és csukrárszabán. 7287

WALLA JOZSEF
mozaik és ezementáru-gyára
építési anyagok raktára
Budapest, VII. ker. Rottenbiller-utca 13. sz.

Vállalkozik:	Raktárt tart:
GRANIT-TERAZZO, BETONIROZÁSOK, MEDENCZÉK, CSATORNÁZÁSOK, SZŐKÖKUTAK, JÁSZOLÓK, CZEMENTVIZELŐK, CZEMENT-LOKAPOR és MOZAIK-LAPOKKALI KÖVEZÉSEK elkészítésére. FAYENCE-LAPOK- KALI faburkolások stb.	KERAMIT-LAPOK, KELHEIMI LAPOK, MOZAIK-LAPOK, mettlachi módra TERRACOTTA-ÁRUK, ASZFALTTELE- LEMEZ, ASZFALTTELSZIGE- TELE LEMEZ, TÜZÁLLÓ TEGLAK, KÖAGYAG-CŐVEK, KEMÉNY-TOLDALÉ- KOK köagygából stb.

Gyári raktára a Gartenau
Portland ezement vízálló-mész-
gyárnak.
Mennyezet nád-
szövet-raktár
(Stuccatur-Rohrgewerbe).

**LOHSE-féle
LILIOM-RIZSPOR**
rendkívül finom, báronyszerűbb, tömöttebb és takarékosabb valamennyi
Poudre de riz és zsíros rizspornál, a bőrhöz kitűnően s láthatatlanul tapad.
Ugy nappalra mint este.
Fehér és rózsaszinben szókák számára, sárga (rachel) barnák számára;
doboz 2 frt. 7069
Vételnél mindenkor a teljes czégre kell ügyelni:
GUSTAV LOHSE BERLIN,
45. Jägerstrasse 46.
kir. udvari illatszerész.
Kapható Ausztria-Magyarország valamennyi előbbkelő gyógyszerháza és
illatszerészetében.

Hogyan lehet takarékoskodni?

A kérdés régi, a megoldás új! Nem szükséges hozzá egyéb, mint hogy követeljen mindenütt, a hol
készpénzzel fizet, visszatérítési szelvényeket, melyeket a kereskedők készpénzengedmény (Cassa-Sconto)
fejében ingyen adnak vevőiknek.

A visszatérítési szelvények készpénzértéke nálunk gyümölcsözőleg állampapírokban van elhelyezve.

Legalább 50 korona összegű szelvény bemutatásánál a megfelelő készpénzértéket — csekély levonással — azonnal kifizetjük.

A szelvények gyűjtése által kiadásai egy részét bárki visszakaphatja.

Kívánatra készséggel küld prospectust és ad fölvilágosítást az

Általános Visszatérítési Pénztár Részvénytársaság
IV. kerület, Kossuth Lajos-utca 19.

A SZÉPSÉG ÁPOLÁSÁHOZ.

Eddig el nem ért
HATÁS.

KIELHAUSER H.

folyékony

Glycerin-Crème

ártalmatlan anyagokból készült si-
került vegyületek, melyek nemcsak a
bőrt finomítják, hanem tényleg
az ifjú tündérséget eleveníti és azt
állandóan fenntartja. Legjobb övszer
levegő, szél és napsütés ellen
eltávolított napfoltot, szeplőt,
májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.

Glycerin-Crème-Szappan

kiváló enyhe, bárszonszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-
Crème használatánál ajánlható a

Párisi Hőlgypuder

a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre
válttatja és azt simán és szárazon tartja.

Hamisított párisi hőlgypudertől és
Glycerin-Crémétől óvakodjanak; csak az
a valódi, melyen a czinképen, valamint a
leírásán a mellékelt védjegy van.

Raktár minden gyógyszerárban és illatszer-üzletben.

Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF**
gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.

Legszépségszerűbb sánfa kapható

FÖLDVÁRY IMRE

férfi divat és fehérnemű
raktárában. **párja**

Budapest, IV., Koronaher-
czeg-utca 11. sz. és VIII.
Kerepesi-út 9. 7301

Férfi cipők, Jäger-árak,
vadász és sport-cipők dús
választékban kaphatók.

Árjegyzék bérmentve.

Párisban aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetve.

Iren crem. Teljesen ártalmatlan a legjobb szappán szer,
mely az arcbőrnek bárszonszerű és tündérsé-
séget kölcsönöz, pár nap alatt elhárít mindenféle bőrké-
ségeket, májfoltot, szeplőt, pattanást stb. az ajkak természetes
üdeségének fenntartására különösen ajánlható; azonnal felfrissít
s így nappal is használható. **Ára: Kis téglények 50 kr. —**

Iren arczpor. A legjobb «Arczpor» az arcbőrnek frisse-
sége, szépsége és a legtisztább fehér
színt kölcsönöz, azt simán és szárazon tartja. Háromféle színben
kapható, u. m.: fehér, krém- és rózsaszínben. **Egy doboz**

Iren szappan. Illatos növényekből készült legfinomabb
szappan. Különösen tisztít és élénkíti
a bőrt. **Egy darab ára 40 kr.**

Iren szájviz. Üdítőleg hat a foghúrra s megelözi a foga-
kat meghúlésekből eredő s más fájdalmak
ellen. **Egy üveg ára 35 kr.**

Iren fogpor. A legjobb és legártalmatlanabb fogtisztító-
szer, mindennapi használat után a fogak
épek maradnak és vakító fehérek lesznek. **Egy doboz ára 50 kr.**

Iren haj- és szakállnövesztő. Legjobb és leg-
biztosabb haj- és szakállnövesztő. **Egy adag 2 ft.**

Kapható egyedül készítmény:

HEISZLER FERENCZ gyógyszerésznél

ZENTÁN. 7304 **Alapított 1820.**

SZABADALMAKAT (Patente). Kész-
közöl, védjegyeket és
mintákat belajstro-
mostat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek
mellett, **RÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szaba-
dalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám.
(Tulajdonos Zsoltár, okl. mérnök.) 7015

Raktáron maradt selymekelmék

Árnyékdísznyel, valamint a legújabb színes és mindennemű fekete
selymekelmék, igazi gyári áron a valódiság és tartósságát való-
dossá teszi. Állás mellett porto- és vámmentesen házhoz szállítanak. A legújabb,
közvetlenül magrendelési forrás magánok számára. Ezer meg ezer el-
ismerő írt. Minták franko. Svájcba a levélportó kifizetés.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

selymekelmék-nyel és szövetség Zürich. 6066

Spanyol kir. udvari szállító. Spanyol kir. udvari szállító.

Levélbélyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Budapest, IV., Régi posta-u. 5

Alapított 1876. 7240

Veszek! Eladok! Cserélek!

A kinek van eladó zöldség, gyümölcs, aprómarhája
vagy egyéb élelmi cikke, vagy a ki ily cikkeket venni
akar, avagy ily cikkeket kereskedik, járassa a

Budapest székes főváros kiadásá-
ban megjelenő

Hivatalos Vásárcsarnok

Értesítő

mely hetenként kétszer megjelenve közli a budapesti
vásárcsarnokokban eladásra kerülő összes áruknak napi
árát, a felhozatalok mérvét és folyton tájékozza egy a
beküldőket, árusítókat, mint a vevőket és ismét eladókat.

**A Hivatalos Vásárcsarnok Érte-
sítőre előfizethetni negyedévenként egy
forinttal Budapesten a főváros vá-
sárcsarnokainak igazgatóságánál.**

Budapest IX. ker., Központi

vásárcsarnok.

40. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, OKTÓBER 3.

44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 ft

POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6 .

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG

egész évre 8 ft

félre — 4 .

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK

egész évre 5 .

félre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postai

meghatározott viteldij is csatolandó.

A ROMÁN KIRÁLYI PÁR.

NEMCSAK MINT szomszédos ország királyára
és királynéjára tekintettünk a román
uralkodó párra mindig természetesen
érdeklődéssel, hanem azért is, mert mind Ká-
roly király, mind Erzsébet királyné oly szemé-
lyes tulajdonságokkal bírnak, melyek bárki
tisztelőt, vonzalmát is felkölthetik. A koronás
férfi mintaképe a munkás, kötelességtudó és
szilárd akarátú fejedelemlen, neje pedig mint
kiváló tehetségsű költő világszerte ismeretes.
S érdeklődésünk nem kis mértékben feljűlt,
megerősödött most, midőn a rokonszenves feje-
delmi pár a magyar fővárosban királyunknál
látogatást tett.

I. Károly király német származású, a Ho-
henzollern-Sigmaringen-ház katolikus ágából

származik; bátyja, mint porosz tiszt, Königrätz-
nél esett el. A románok elűzvé Kuza fejedel-
met, III. Napoleon ajánlatára Károly herceget
választották meg 1866-ban, ki akkor 27 éves
volt s mint dragonyos hadnagy a porosz had-
seregben szolgált.

A fiatal herceg elfogadta a felajánlott feje-
delmi trónt, ámbar jól tudta, hogy mily sok
nehézséggel kellend ott majd megüzdenie. S
valóban lett is ezekben része elég. Ott voltak
legelőször is a régi hatalmas román családok,
kiknek egyik vagy másik tagja már ült vala-
mikor a fejedelmi székből s kik közül töb-
ben megint óhajtottak volna most oda vissza-
jutni. Ott voltak ezeknek egymással ellentétes
érdekű pártfelei, továbbá az engesztelhetetlen,
békétlen politikai pártok s aztán a nép nagy-
mértékű elmaradottsága, az új állam majdnem
teljes rendezetlensége.

De Károly mind e nehézségeken valójában
tisztelőtremelő férfias bátorsággal és kitartás-
sal győzedelmeskedett, új országába nemcsak
rendet hozott, hanem okos politikájával függet-
len királysággá is emelte azt. Az ő uralkodása
alatt haladt Románia annyira, hogy most a
Balkán-államok közt kétségtelenül a legelső
helyet foglalja el.

De kormányzása nagy képességein kívül had-
vezéri tehetségről és személyes bátorságról is
tanúságot tett, midőn az orosz-török háborúban
1877-ben az oroszok segítségére sietvén, a had-
járatot ezek javára döntötte el, mert főtényező
volt abban, hogy Plevnát sikerült a hős Ozman
basa legyőzése után bevenni.

Ekkor emelkedett népszerűsége a románok
között tetőpontra, de bizony a közörmöt az oro-
szok erőszakossága és hálátlansága csakhamar
megkeserítette, mert Besszarábiát elvették Ro-

Magy.kir.szabad. Osztálysorsjáték.

Az Első magy. kir. szabad. osztálysorsjáték sorsjegyei

kaphatók:

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölesön részvénytársaság váltóüzletében
Budapesten VI. ker., Andrassy-út 5. szám.

Magasabb nőnevelő-intézet.

A Horváth-féle nőgymnáziumban,

valamint a hozzácsatolt elemi és ipariszkolában
mult hó 19-én kezdődtek a beiratások az intézet
helyiségében. 6874

József-körút 19. szám.

Lesoványodásra s egyidejűleg az
egészség erősítésére 2 hónapig vendő
a dr. Blyn s dr. Duchesne-Duparc klin.
tanár, becsületrend lovagja — megfigyelése
után Boisson gyógyszer. által készített «per-
sa-plin», vesekövesével előállított növ. készítmény.
Egy 3 ftos nemzetközi posta-utalvány küldésével bér-
m. szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue. Mont-
martre, Paris.** Budapestben kapható: **Török József** gyög-
szerésznél, király-utca 12. szám. 7050

«Megváltó» gyógyszerár Puj, Erdély Hunyadmegye.

Ha szereti gyermekét,

használja a kitűnőnek elismert

Kárpáti

egészségi gyermek-lápkávé.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban s minden na-
gyobb kereskedésben.

1 doboz ára 20 krajczár.

Budapesti főraktár: 7290

EGGER-féle gyógyszerár «Nádorhoz».

Tessék Kísérletet tenni

és meg fog győődni, hogy patkányok és poc-
egerek kiűzésére minden körülmények közt leg-
biztosabb a **László József** gyógyszerész
által feltalált

patkány pusztító-szer.

Bámulatos hatást és biztos sikerét ezernyi ezer elismerő nyilatkozat
bizonyítja.

**Ára 1 doboznak 1 ft. 6 doboznak 5 ft. használati utasi-
tással. — Kapható:**

LÁSZLÓ JÓZSEF gyógyszerésznél

Maros-Ujvár (Erdély). 7391

Budapesti főraktár: **EGGER-féle** gyógyszerár a «Nádorhoz».

4 arany,
18 ezüst
érem.

30 tiszteletti
és előmerő
okmány.

Kwizda-féle Fluid

A kigyó

védjeggyel.

Régi óhíró dísz-
tűs-cosmetikai
szer (dörzsölő) az
emberi test ideg-
nek és izmainak
erős és rugókony-
nyá tételére.

Ára:

1/2 palack 1 ft.

Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható
minden gyógyszerárban. — Főraktár:

Kerületi gyógyszerár, Kornenburg, Bécs mellett.

Szűjegy, czimlap és csomagolás törvényesen védve. 7001

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fen-
tartására legkiválóbb, teljesen ár-
talmatlan, vegytiszta és zsírmen-
tes készítmény a **7163**

Margit Crème.

Rövid idő alatt szűntet szeplőt,
májfoltot, pattanást, bőrké-
(mit-
'esser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat
és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üde bájos
arczszínt kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.

Margit hölgypor 60 kr, 3 színben. **Margit szap-
pan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnasta) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerár,

Aradon Deák Ferencz-utca 11. sz.

Főraktár: **Török József** gyógyszerár, Budapest

Király-utca 12.

Fesztá társaság körkép palotájában

Városliget 7173

Krisztus a keresztfán

és Jeruzsálem

óriási körkép. Látható.

reggel 9 órától esti 8 óráig.

Az esti órákban villanyvilágításnál.

Belépő díj 50 kr.

Gyermekjegy 30 krajczár.

Mándy bucaresti fényképe után.

KÁROLY ROMÁN KIRÁLY.

ERZSÉBET ROMÁN KIRÁLYNÉ.